

**Helyi
Esélyegyenlőségi
Program**

Litér Község Önkormányzata

2013.

*„Megtanultam, hogy egy embernek csak akkor van joga a másakra felülről lenézni,
amikor annak talpra állni nyújt segítő kezet.”*

(Gabriel García Márquez)

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)	4
Bevezetés	4
A település bemutatása	4
Értékeink, küldetésünk.....	9
Célok.....	9
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	10
1. Jogszabályi háttér bemutatása	10
2. Stratégiai környezet bemutatása.....	11
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége.....	13
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	24
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége.....	31
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége.....	35
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	37
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	41
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága.....	41
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	42
1. A HEP IT részletei	42
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése.....	42
A beavatkozások megvalósítói	42
Jövőképünk.....	43
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	45
3. Megvalósítás	49
A megvalósítás előkészítése	49
Monitoring és visszacsatolás	49
Nyilvánosság	49
Érvényesülés, módosítás.....	50
4. Elfogadás módja és dátuma.....	50

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Litér Község Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira. Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

Litér település bemutatása

Regionális kapcsolatok, területi adottságok

Litér a Közép-dunántúli régióban, Veszprém megye délkeleti részén elhelyezkedő település. A Veszprém közelségében fekvő településnek legszorosabb kapcsolata a megyeszékhellyel van, melytől mindössze 5 kilométerre fekszik. Több településsel is szoros kapcsolatot tart fenn. Ezek közül az egyik Királyszentistván, mellyel közös hivatalt működtet, illetve másik fontos szomszédja Balatonfüzfő, ahol a gyártelepen korábban sok litéri dolgozott.

Közlekedési szempontból kiváló kapcsolatokkal rendelkezik, a belterületet is érintő 72-es főúton Veszprém mindössze alig negyed óra alatt érhető el tömegközlekedéssel. A közeli – papvásári külterületi részt érintő – 710-es elkerülő úton, illetve az M7 autópályán Székesfehérvárra és Budapestre is viszonylag hamar el lehet jutni.

Litéren az alapfokú szociális, oktatási és egészségügyi ellátás megoldott, illetve Veszprém közelsége miatt a magasabb szolgáltatások is könnyen igénybe vehetők.

Természeti adottságok

Litér a Balaton-felvidék és kismenedencei kistáj északi részén fekszik. Változatos felszíni formák jellemzik, különösen értékesek a dolomithegyeken kialakult alakzatok. Utóbbiakon változatos, értékes növénytakasok, sziklagyepek alakultak ki. A talajok minősége változó. Éghajlata mérsékelt hűvös, mérsékelt száraz, a szőlő-és gyümölcsstermesztésnek, a fagyérzékeny kultúrák termesztésének kedvez. Az évi napfénytartam 1970-2000 óra, leggyakrabban északi szelek fújnak Litér környékén. Természetes (eredetű) vízfolyás területén a Bendola, mely a településen ered, illetve a Séd, mely a papvásári külterületi részt szeli át.

Társadalmi adottságok

Litéren 2186-an laknak. A település lakosság száma az elmúlt évszázad során többszöröződött, amely egyrészt köszönhető az ipar erőteljes fejlődésének (Litér közvetlen közelében pl. a fűzfői gyártelepen) a 40-es, 50-es években, másrészt az utóbbi évtizedekben a szuburbanizációs folyamatoknak köszönhetően sokan költöznek ki Veszprémről az aránylag olcsóbb és csendesebb „vidéki” környezetbe.

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szociális Szolgáltatástervezési koncepció, Településrendezési terv, Településfejlesztési koncepció

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén

	lakónépesség
2007 (fő)	2061 fő
2008 (fő)	2059 fő
Lakónépesség számának változása (%)	99,9 %
2009 (fő)	2041 fő
Lakónépesség számának változása (%)	99,1 %
2010 (fő)	2032 fő
Lakónépesség számának változása (%)	99,6 %
2011 (fő)	2041 fő
Lakónépesség számának változása (%)	100,44 %
2012 (fő)	2186 fő
Lakónépesség számának változása (%)	107,1 %

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

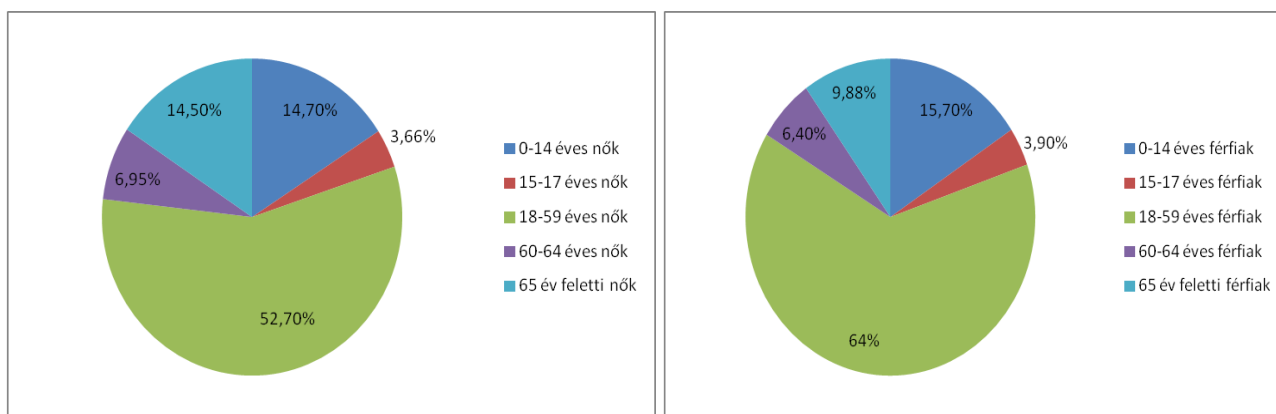
A táblázatból látható, hogy 2007-től Litér településen lakóhellyel rendelkező, de másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező lakosság száma csökkenést mutat egészen 2010-ig, majd 2011-től emelkedik, 2012-ben 7 %-os emelkedés figyelhető meg.

2. számú táblázat - Állandó népesség

állandó népesség száma	2186 fő
nő	1093 fő
	50 %
férfi	1093 fő
	50 %
0-2 évesek	68 fő
	3,1 %
0-14 éves nők	161 fő
	14,7 %
0-14 éves férfiak	172 fő
	15,7 %
15-17 éves nők	40 fő
	3,66 %
15-17 éves férfiak	43 fő
	3,9 %
18-54 éves nők	576 fő
	52,7 %
18-59 éves férfiak	700 fő

	64 %
60-64 éves nők	76 fő
	6,95 %
60-64 éves férfiak	70 fő
	6,4 %
65 év feletti nők	159 fő
	14,5 %
65 év feletti férfiak	108 fő
	9,88 %

Forrás: helyi önkormányzat

A településen bejelentett lakóhellyel (állandó lakással) rendelkező személyek száma 2012-ben a lakosság nemenkénti megoszlása egyenlő arányban történt a nők és férfiak között. A diagram jól szemlélteti, hogy a legnagyobb arányban a 18-59 év közötti nők és férfiak vannak, majd a gyermekek, a 0-14 éves korúak.

3. számú táblázat - Öregedési index

	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2001	247	380	65
2008	259	343	75,5
2009	257	346	74,3
2010	256	344	74
2011	256	328	78
2012	267	333	80,18

Forrás: TEIR, helyi önkormányzat

A 65 év feletti állandó lakosok száma csekély mértékben növekszik 2001 óta, ezzel ellentétben a 0-14 év korú lakosok száma csökken. Az öregedési indexből megállapítható, hogy így is a 14 év alattiak túlsúlyban vannak, vagyis fiatalos a népességszerkezet.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások

	állandó jellegű odavándorlás	elvándorlás	egyenleg
2008	72	58	14
2009	58	74	-16

2010	66	40	26
2011	72	63	9
2012	64	33	31

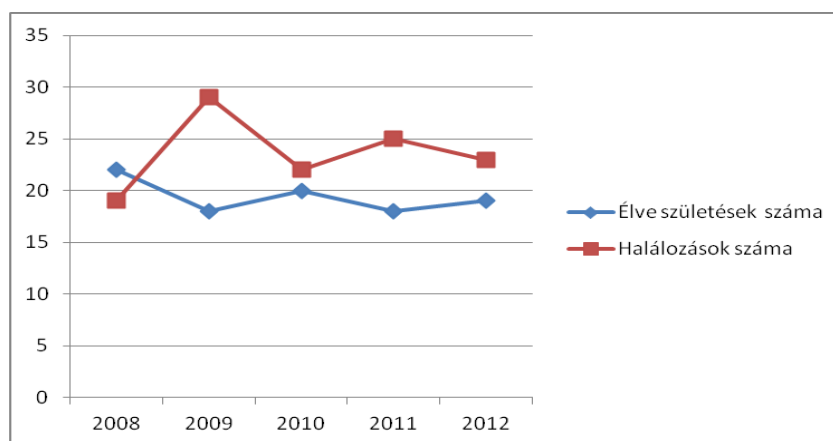
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

2009-es év kivételével Litér településre a beköltözés jellemző. Nagyobb számban történt odavándorlás, mint elvándorlás az évek során. Ennek oka lehet például az, hogy a megyeszékhelyről egyre többen költöznek ki közeli településre.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás

	Élve születések száma	halálozások száma	természetes szaporodás (fő)
2008	22	19	3
2009	18	29	-11
2010	20	22	-2
2011	18	25	-7
2012	19	23	-4

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az élve születések száma csekély mértékben ingadozó, míg a halálozások száma megugrik 2009-ben, majd csökken. Többen haltak meg, mint amennyien születtek.

Gazdasági adottságok

A település gazdaságában kiemelt szerepe van a külterületen működő gyorsindítású erőműnek, mely az iparüzési adó nagy százalékát szolgáltatja Litéren. Egyéb ipari területek főként a fűzfői ipartelep litéri részén foglalnak helyet, ezek azonban ma már csak kisebb kapacitással működnek. A mezőgazdasági termelés során főként gabonanövényeket termesztnek. A településen számos vállalkozás működik, azonban az aktív korú népesség jelentős része a közeli Veszprémbe jár dolgozni.

Litéren az idegenforgalom a Balaton viszonylagos távolságának köszönhetően nem jelentős ágazat, de számos olyan kulturális, illetve gasztronómiai rendezvény kerül megtartásra minden évben, amelynek során gyakran távolabbról is a településre látogatnak.

Településszerkezet

Litér a Veszprémi-fennsík déli lejtői és a Nyerges-hegy közé, a Bendola-patak partjára települt község. Táj szerkezetét leginkább meghatározzák a domborzati adottságok, az azokon kialakult, azokhoz alkalmazkodó tájhasználatok, azaz a medence fekvésű, síkabb részeken a mezőgazdasági művelés, a magasabb tengerszint feletti magasságokon, a meredekebb domboldalakon az erdők dominálnak. Mesterséges vonalas szerkezeti elemek leginkább az utak, melyeknek elválasztó szerepe leginkább a 72-es út esetében jelentkezik. Rendkívül markáns elemként jelenik meg az erőmű, melyből a kiinduló magasfeszültségű vezetékek uralják Litér külterületének

északi tájképét. Litér egyik érdekessége, hogy külterülete két különálló részből áll, a belterületet körülvevő központi területtől függetlenül a községhez tartozik az egykori Papvására is, mely fizikailag nem kapcsolódik a településhez. A község településszerkezete igen változatos, a hagyományos egyutcás település mesterségesen irányított továbbfejlődésének különféle stádiumai jól leolvashatók az egyes településrészekben, melyek egyedi arculatukkal sajátos, változatos részeit képezik Litérnek.

Környezeti állapot

Litér környezeti állapota megfelelőnek mondható. A közlekedésből adódó zaj-, és porszennyezés a határértékeknek megfelel, ennek ellenére problémát jelent a belterületet érintő 72-es út nagy átmenő forgalma. A forgalom által okozott zaj- és rezgésterhelést csökkentette az út 11,5 tonnás burkolatmegerősítése. Ugyancsak gondot okoz a belterület viszonylagos közelségében fekvő murvabánya, ahol az alkalmankénti robbantásos fejtés rezgésterhelést okoz a közeli lakóterületek esetében (Táncsics utca).

Az egykori fűzfői ipartelepen ma már nem működnek környezetszennyező üzemek, a terület kárrendezésének egy szakasza már lezajlott. A jelenleg a területen működő funkciók a távolságból adódóan, és az azokat körülvevő kiterjedt erdőségeknek köszönhetően kevésbé vannak hatással Litér belterületére.

Minthogy Litért két vízműkút hidrogeológiai védőidoma is érinti, a felszíni és felszín alatti vizek védelme kiemelkedő fontosságú.

Értékvizsgálat

Táji és természeti értékek

Értékes természeti terület található a Mogyorós-hegyen, mely a Natura2000 hálózathoz, illetve az Országos Ökológiai Hálózat magterületéhez is tartozik, s emellett a Balaton-felvidéki Nemzeti Park többek között itt tervezi védett területeinek bővítését. Ugyancsak a magterülethez tartoznak a Nyerges-hegy bizonyos részei. Ezen kívül számos védett növény- és állatfaj él Litér területén. A Papvásári-hegyen korábban működő bánya ma már gyurgyalagoknak ad otthont, ezért az Önkormányzat a helyi védelem alá helyezését kezdeményezte.

Épített értékek

Litér területén műemlék épület a román kori református templom. Emellett az Önkormányzat felismerve azt, hogy a múlt értékeinek megőrzése és ápolása egy település szempontjából milyen jelentőséggel bír, több épületet, illetve egy utcarészletet helyi védelem alá helyezett.

Közlekedés

Litér megközelítése jónak mondható. Területét öt országos közút is érinti: 72. sz. főút, 710. sz. főút, a 7202., a 7216., 7213. j. út. A 72-es főút északról érinti a belterületet, melyről a 8-as főúton keresztül érhető el Veszprém, illetve déli irányban a 71-es főút, ami a Balaton északi partján fut végig.

A településen több út burkolata javításra szorul, ez a helyi közlekedés szempontjából problémát jelent.

Az autóbusz megállóhelyek száma és elhelyezése az igényeknek megfelelő, a menetrendi járatok követési időközei megfelelőek.

Litér külterületét érinti a tervezett M8 gyorsforgalmi út, aminek a Litért is érintő Veszprém-Balatonfűzfő közötti szakasza hiányzik, a többi a 710 sz. főút és a 8 sz. főút fejlesztéseként jön létre.

Litér térségében mellékúthálózat fejlesztéseket a Veszprém Megyei Területrendezési Terv, vagy az OTTrT nem tartalmaz, a kiépült úthálózat szerkezete megfelelő. Az utakon helyenként fenntartás jellegű rekonstrukciók szükségesek.

Közmű

Litér a jól közművesített települések közé tartozik. Közműellátására a vízellátás, a szennyvízelvezetés-kezelés, a villamosenergia ellátás, a földgázellátás és az elektronikus hírközlés hálózati rendszere kiépült. Jellemzően magas a rácsatlakozások aránya mind a szennyvízcsatorna, mind a földgáz hálózat tekintetében. Közművek vonatkozásában a csapadékvíz elvezetés tekinthető a legkevésbé rendezettnek. A településre jellemző a nyílt árkos rendszerű csapadékvíz elvezetés illetve szikkasztás, ahol kialakított az árok, ott sem mindenhol biztosítja a megfelelő vízelvezetést. Ugyancsak problémát okoz, hogy a 72-es főút megerősítése során megszüntették az Álmos utcai átereszt, ami a település felső részének csapadékvizét vezette el a főút túloldalára. A település területének döntő hányadáról, a település beépített területéről összegyűlő felszíni vizek befogadója a Bendola patak, amely az összegyűjtött vizeket a Séd patakba, majd tovább a Sárvízen, a Sión keresztül a Dunába szállítja.

A villamosenergia ellátás vezetékei föld felett kerültek elhelyezésre, meghatározva a település arculatát, pedig az üdülési, idegenforgalmi igények a település látványára vonatkozóan is határoznak meg elvárásokat.

A település a Balaton üdülőkörzet területén fekszik, így a környezet állapotának védelme kiemelt feladat. Ennek igényére épülhetett ki a teljes közműellátás.

Értékeink, küldetésünk

A Helyi Esélyegyenlőségi Programunkkal küldetésünk, hogy Litér községben az esélyegyenlőség előmozdítását és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését biztosítsuk, bevonva a helyi civil csoportokat, oktatási intézményeket és szociális intézményeket is.

Célunk, hogy Litér olyan településsé váljon, ahol senki nem tapasztalja a hátrányos megkülönböztetés közvetlen vagy közvetett formáját, ahol minden lakossal szemben érvényesül az egyenlő bánásmód elve, valamint biztosított az egyenlő hozzáférés az önkormányzat és intézményei által nyújtott szolgáltatásokhoz.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Litér Község Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja: az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét, a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét, a diszkriminációmentességet, szegregációmentességet, a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és
- a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Nktv.) előírásaira.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

- **Litér Község Önkormányzata** a 115/2011.(X.12.) LKt. határozatával elfogadta a település **Foglalkoztatási Esélyegyenlőségi Tervét**. A terv 2011. október 15-én lépett hatályba. Általános célok között szerepel: megkülönböztetés tilalma, egyenlő bánásmód, emberi méltóság tiszteletben tartása, partneri kapcsolat, együttműködés, társadalmi szolidaritás, méltányos és rugalmas ellátás. Intézkedések fő pontjai: esélyegyenlőségi referens feladatkörének meghatározása, munkaerő felvétel, alkalmazás esetén az egyenlő bánásmód betartása, emberi erőforrás fejlesztése, munkahelyi továbbképzés, átképzés, tanulás, munkakörülmények javítása a 40 év feletti és a roma munkavállalók vonatkozásában, munkáltatói juttatások, kedvezmények biztosítása, a foglalkoztatásból való kilépés és a nyugdíjba vonulás segítése.

- 2013-ban a Képviselő-testület elfogadta a **2/2013. (II.11.) szociális és gyermekvédelmi igazgatásról és ellátásokról szóló önkormányzati rendeletét**. A szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátás kiterjed: aktív korúak ellátása, rendszeres szociális segély, foglalkoztatást helyettesítő támogatás, lakásfenntartási támogatás, ápolási díj, átmeneti segély, szülési segély, temetési segély, rendkívüli gyermekvédelmi támogatás, óvodáztatási támogatás, tankönyvtámogatás. Szociális rászorultságtól függő természetbeni ellátások: köztemetés, közgyógyellátás, rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, gyermekek étkezési támogatása. Személyes gondoskodást nyújtó ellátások: szociális alapellátás keretében szociális étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, gyermekjóléti alapellátás keretében gyermekjóléti szolgáltatás, nappali ellátás: Idősek Klubja, bölcsőde, óvoda, iskolai napközi.

- A **Kelet-Balaton Kistérség Többcélú Társulása** 2008-ban fogadta el a Köznevelési Esélyegyenlőségi Programját. A köznevelésről szóló 1993. évi LXXIX. törvény 85.§ - a (4) bekezdése értelmében az esélyegyenlőségi programot felül kell vizsgálni, mely 2011-ben meg is történt. A terv kiterjed a kistérség 11 településére: Alsóörs, Balatonalmádi, Balatonfőkajár, Balatonfüzfő, Balatonkenese, Balatonvilágos, Felsőörs, Csajág, Küngös, Litér, Szentkirályszabadja.

A felülvizsgált köznevelési esélyegyenlőségi program (a továbbiakban köznevelési esélyegyenlőségi intézkedési terv), összhangban a köznevelésről szóló 1993. évi LXXIX. törvény 85.§ - a (4) bekezdésének előírásával, település szerinti bontásban tartalmazza a gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket. A köznevelési esélyegyenlőségi intézkedési terv tartalmazza a 2008-ban elfogadott esélyegyenlőségi program változatlanul érvényes elemeit.

A Kistérségi Köznevelési Esélyegyenlőségi Terv elemzi a településeken élő hátrányos helyzetű csoportok köznevelési helyzetének alakulását, bemutatja a köznevelési helyzetet meghatározó gazdasági és társadalmi

környezetet. Meghatározza az érintett csoportok oktatási esélyegyenlőségét elősegítő célokat, a célok eléréséhez szükséges feladatokat, forrásokat és a végrehajtáshoz szükséges határidőket.

2. Stratégiai környezet bemutatása

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

A) Litér Község Önkormányzatának Gazdasági Ciklusprogramja 2011-2014.

A 2010. október 3-án megválasztott Képviselő-testület alapvető célja, hogy biztosítsa Litér működőképességét, az önkormányzat kötelező és önként vállalt közfeladatainak ellátásához szükséges gazdasági alapokat megteremtse, a feladatokat önkormányzati fenntartású intézményrendszeren keresztül elláttassa a takarékoság, a gazdaságosság és hatékonyság elveinek figyelembe vételével.

A Képviselő-testület célkitűzése, hogy a múlt értékeinek megőrzésével, a jelen lehetőségeinek kiaknázásával biztosítsa Litér és polgárainak jövőjét, megfeleljen az Európai Unió követelményeinek, erősítse a község kistérségi szerepkörét.

Feladatok:

- ✓ Településszerkezeti és Szabályozási Terv felülvizsgálata, módosítása
- ✓ Murvás újtink portalanítása
- ✓ Dózsa György utcai járda felújítása
- ✓ Új ivóvíz kút fűrása
- ✓ Nyomáshóna kialakítása
- ✓ Patakmeder helyreállítása, tisztítása belterületi szakaszon
- ✓ A Litér község teljes területére elkészült csapadékelvezetési tanulmányterv alapján szakaszos javítások elvégzése, ahol szükséges engedélyezési tervek jóváhagyása
- ✓ Temető bővítése
- ✓ Az Ond utcai játszótér felújítása, korszerűsítése
- ✓ Közpark fejlesztése III. ütem
- ✓ Alkotmány Művelődési Ház és Könyvtár korszerű, környezetbarát átalakítása
- ✓ Munkahely teremtési pályázat kiírása
- ✓ Külterületi utak folyamatos karbantartása
- ✓ Gazdasági területek megvizsgálása

B) Településfejlesztési Koncepció

A 2012. január 26-án elfogadott településfejlesztési koncepció tartalma kiterjed a térségi-települési kapcsolatok erősítésére, a gazdaság élénkítésére, a helyi munkalehetőségek biztosítására, kiemelve a helyi ipar fejlesztését, új gazdasági területek kijelölését, szakképzés lehetőségét és a fiatalok ösztönzését.

Litér fejlődésének gazdasági alapját az erőmű jelenlétéből származó iparúzési adó jelenti, azonban emellett a helyi munkalehetőségek hiánya negatívan befolyásolja a település népességmegtartó erejét. A helyi munkalehetőségek biztosítása egyrészt az Önkormányzatnak jelent valamilyen szintű bevételt, s így gazdasági alapot, azonban sokkal fontosabb, hogy a település lakóinak ne legyen szükséges a még oly közel is található Veszprémbe (vagy akár messzebb) beutazni minden nap.

Szükséges lehet továbbá olyan intézkedések meghozatala az önkormányzat részéről, melynek hatására a vállalkozók előnyben részesítik a helyi munkaerő foglalkoztatását.

Intézkedési javaslatok

- Helyi vállalkozások megtelepedésének támogatása
- Helyi munkavállalók foglalkoztatásának támogatása
- Szakképzési lehetőségek, átképzési lehetőségek biztosítása, illetve tájékoztatás
- Uniós, országos stb. pályázati lehetőségek kihasználása
- Marketing és menedzsment tevékenység megvalósítása

Szakképzés

Nem elegendő azonban a gazdasági vállalkozások településre csábítása. A helyi munkaerőt akkor találják vonzóknak, ha a jövőndöbeli munkavállalók a megfelelő szakképzettséggel rendelkeznek. Ehhez

kapcsolódóan szükség lehet a település lakosságának ilyen szempontú felmérésére, illetve célszerű a lakosság számára betanítási, átképzési lehetőségeket biztosítani az új gazdasági vállalkozó segítségével, vagy a kistérség, illetve egyéb önkormányzati társulás keretében.

Térségi munkafeltételek összehangolása, a fiatalok megcélzása

A népességmegtartás érdekében egyik legfontosabb tennivaló a fiatalok településen tartása és vonzása. Az ideális az lenne, ha Litéren (illetve környékén) lehetne biztosítani olyan munkahelyeket, ahol a településen élő fiatalok el tudnak helyezkedni. Ezzel biztosítható lenne a községhez való szorosabb kapcsolódás, illetve növekedne a fiatalok településen tarthatósága.

Szerencsére Litér jó térségi adottságokkal rendelkezik, így kevésbé okoz problémát az utazás, amennyiben helyben nincs lehetőség az elhelyezkedésre. A helyi munkalehetőségek megteremtése mellett a környező településekkel és munkáltatókkal közösen célszerű egy oktatási, illetve munkáltatási terv, illetve együttműködés kidolgozása, mely lehetővé teszi a fiatalok számára a közeli településeken változatos szakmák tanulását, illetve ezt követően segít az elhelyezkedésben is. Ennek során rá kell világítani arra is, hogy nem feltétlenül a „divatszakmák” jelentenek biztos megélhetést, sőt! Egy ilyen program megvalósítása esetén olyan munkaerő képzése történhet, amelyre ténylegesen szükség van, így az elhelyezkedés is könnyebbé válik, s a térség népességmegtartó képessége is növekszik.

Intézkedési javaslatok

- Helyi munkalehetőségek bemutatása a fiatalok számára iskolai oktatás keretein belül
- Hiányszakmák oktatása térségi összefogással
- Gyakorlati lehetőségek biztosítása helyi vállalkozók segítségével
- Fiatalok helyben történő elhelyezkedésének - helyi vállalkozások ilyen irányú - támogatása
- Uniós, országos stb. pályázati lehetőségek kihasználása

C) Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió:

A 2011-ben elfogadott koncepció célja:

- ✓ Litér településen a szociális szolgáltatásoknak egy olyan rendszere jöjjön létre, amely az ellátást nyújtók kölcsönös együttműködésén nyugszik.
- ✓ Átfogó kép kialakítása a település ellátási kötelezettségének helyzetéről, a szociális szükségletekről, rendelkezésre álló lehetőségekről
- ✓ Áttekinteni a szolgáltatások fejlesztésének lehetséges irányait.
- ✓ Megszüntetni azokat a hiányokat, melyek a szolgáltató rendszer a településen jelenleg kezelni nem képes.
- ✓ Elősegíteni a törvény által életre hívott új szolgáltatások bevezetését a településen.
- ✓ A településen olyan szolgáltató rendszer jöjjön létre, amely összehangoltan, koordináltan működik, és teljes mértékben lefedi a szociális szükségleteket

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

A Kelet-Balatoni Térség Önkormányzati Társulása általános jogutódja a Kelet-Balatoni Kistérség Többcélú Társulásának. A többcélú társulásnak és a jogutód önkormányzati társulásnak is tagtelepülése Litér. 2008-ban a társulás elfogadta a Kistérségi Köznevelési Esélyegyenlőségi Tervét, melyet 2011-ben vizsgáltak felül.

Az önkormányzati társulás tagtelepülései: Alsóörs, Balatonalmádi, Balatonfőkajár, Balatonfüzfő, Balatonkenese, Csajág, Felsőörs, Királyszentistván, Küngös, Litér, Szentkirályszabadja.

A lakosság szám 28 450 fő.

A társulási megállapodás 2013. január 1-től lépett hatályba, mely szerint a társulás céljai és feladatai:

1. településfejlesztés, településrendezés;
2. környezet-egészségügy (köztisztaság, települési környezet tisztaságának biztosítása, rovar- és ráncsálóirtás);
3. helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás;
4. helyi közfoglalkoztatás,
5. gazdaság szervezéssel és a turizmussal kapcsolatos feladatok;
6. a kistermelők, őstermelők számára - jogszabályban meghatározott termékeik - értékesítési lehetőségeinek biztosítása, ideértve a hétvégi árusítás lehetőségét is;
7. sport, ifjúsági ügyek;
8. közreműködés a település közbiztonságának biztosításában;
9. helyi közösségi közlekedés szervezése

10. térségi és nemzetközi kapcsolatok biztosítása,
11. belső ellenőrzés közös szervezése.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A helyzetelemzés elkészítésben és adatgyűjtésben segítséget nyújtott az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TEIR) adatbázisa, Központi Statisztikai Hivatal (KSH) adatbázisa, az önkormányzat, közszolgáltatásokat nyújtó intézmények által szolgáltatott adatok, valamint a rendelkezésre álló, hatályos koncepciók, programok.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

A mélyszegénység azt jelenti, hogy amikor valaki tartósan a létminimum szintje alatt él és szinte esélyük sincs arra, hogy ebből önerőből kilépjenek. Ennek oka több tényezőre visszavehető, ilyen ok a társadalmi és gazdasági hátrányok, iskolai, képzettségbeli és foglalkoztatottságbeli hiányokban jelentkeznek és súlyos megélhetési problémákhoz vezethetnek. A mélyszegénység hatása az egészségi állapotra, lakhatási és táplálkozási körülményekre is kihat, az életszínvonal alacsony szintje jellemző.

A mélyszegénység nem csak a roma származású embereket érinti. A magyarországi romák az ország legkiszolgáltatottabb társadalmi csoportjai közé tartoznak. A roma népesség nagy része él létminimum alatt, többségük társadalmi és fizikai értelemben is szegregált vagy szegregálódó településeken, településrészekben. Lakáskörülményeik évtizedekre vannak a magyarországi átlagtól, oktatási és munkaerő-piaci esélyeik jóval alacsonyabbak a nem romákénál. A romák helyzetét pusztán a fenti jellemzőkkel meghatározni –az őket körülölelő társadalmi előítéletek hatásának számbavétele nélkül – pontosan mégsem lehet.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A szegénység összetett jelenség, melynek okai között az alacsony vagy elavult iskolai végzettség, a társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma szerepelnek.

A munkanélküli emberek között nagy arányban fordulnak elő az alacsony iskolai végzettségűek, a megváltozott munkaképességűek és a romák.

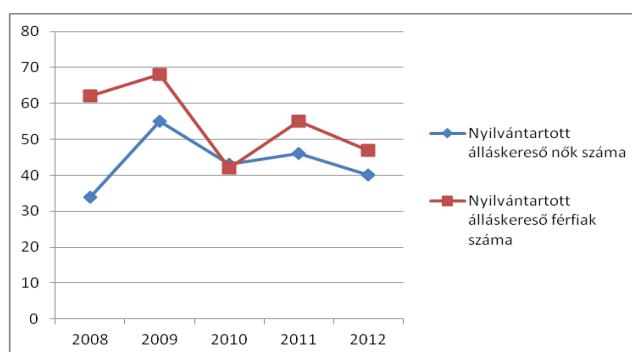
3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek aránya

6. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma és aránya, 15-64 évesek száma

	15-64 év közötti lakónépesség (fő)			nyilvántartott álláskeresők száma					
	nő	férfi	összesen	nő		férfi		összesen	
				fő	%	fő	%	fő	%
2008	751	788	1539	34	4,5	62	7,9	96	6,2
2009	741	645	1386	55	7,4	68	10,5	123	8,9
2010	744	801	1545	43	5,8	42	5,2	85	5,5
2011	770	815	1585	46	6,0	55	6,7	101	6,4
2012	773	813	1586	40	5,2	47	5,8	87	5,5

Forrás: TEIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázatból jól látszik, hogy 2009-ben megugrik az állskeresők száma a nők körében, majd csökkenést mutat minden évben. A férfiak esetében 2008-ról 2009-re jelentősen megemelkedik ez a szám, majd 2009-től folyamatosan csökken. Összességében elmondható, hogy 2012-re csökken a nyilvántartott állskeresők száma, a 15-64 év közötti lakónépesség 5,5 %-a az, akinek nincs munkahelye.

7. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek száma korcsoport szerint

		2008	2009	2010	2011	2012
nyilvántartott állskeresők száma összesen	fő	96	123	85	101	87
20 éves és fiatalabb	fő	2	5	0	1	1
	%	2,1	4,1	0	0,99	1,1
21-25 év	fő	14	16	6	12	14
	%	15,6	13	7,1	11,9	16,1
26-30 év	fő	8	13	12	11	10
	%	8,3	10,6	14,1	10,9	11,5
31-35 év	fő	12	16	7	8	5
	%	12,5	13	8,2	7,9	5,7
36-40 év	fő	7	17	11	12	13
	%	7,3	13,8	12,9	11,9	14,9
41-45 év	fő	7	22	21	16	12
	%	7,3	17,9	24,7	15,8	13,8
46-50 év	fő	6	6	12	11	14
	%	6,25	4,9	14,1	10,9	16,1
51-55 év	fő	12	8	7	7	8
	%	12,5	6,5	8,2	6,9	9,2
56-60 év	fő	13	11	12	13	8
	%	13,5	8,9	14,1	12,9	9,2
61 év felett	fő	1	2	1	1	2
	%	1	1,6	1,2	0,99	2,3

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A fenti táblázatból kitűnik, hogy a 21-15 év közötti állskeresők száma magas, ez a pályakezdő fiatalok miatt lehetséges, számuk ingadozó az évek során. A 2008-2009-es válság megmutatkozik a számokban is, míg 2008-ban 7 fő volt a 36-40 év közöttiek száma, addig 2009-ben már 22 főre emelkedett, ami viszont 2012-re felére csökkent.

8. számú tábla - A munkanélküliek és a 180 napnál régebben regisztrált munkanélküliek száma és aránya nemenként

	nyilvántartott/regisztrált munkanélküli összesen	180 napnál régebben regisztrált munkanélküli	
	fő	fő	%

	nő	férfi	összesen	nő	férfi	összesen	Nő	férfi	összesen
2008	34	62	96	11	14	25	32,3	22,6	26
2009	55	68	123	19	27	46	34,5	39,7	37,4
2010	43	42	85	21	21	42	48,8	50,0	49,4
2011	46	55	101	12	24	36	26,1	43,6	35,6
2012	40	47	87	n.a.	n.a.	20	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A tartós munkanélküliség esetében ingadozó a létszám, nők és férfiak esetében 2009-ben ugrik meg, ez szintén a válságra vezethető vissza. Majd 2010-ben némi csökkenés figyelhető meg a férfiaknál, majd 2011—ben a nőknél is. Összességében elmondható, hogy a munkanélküliek 35,6 %-a tartós munkanélkülinek tekinthető a 2011-es adatok alapján.

9. számú táblázat - Nyilvántartott pályakezdő állás keresők száma és a 18-29 éves népesség száma nemeként

év	18-29 évesek száma			Nyilvántartott pályakezdő állás keresők száma					
	nő	férfi	összesen	nő		Férfi		összesen	
	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2008	162	197	359	6	3,7	4	2,03	10	2,8
2009	165	183	348	8	4,8	5	2,7	13	3,7
2010	167	190	357	0	0	2	1,05	2	0,56
2011	179	194	373	4	2,2	9	4,6	13	3,5
2012	175	184	359	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A pályakezdőknek állandó problémát okoz a gyakorlat hiánya. Fontos, hogy az iskolapadból kikerült fiatalok tisztában legyenek saját munkaerő-piaci értékükkel. Települési szinten jó arányt mutat az, hogy 2010-ben 357 fő 18-29 éves fiatalok közül „csak” 2 fő volt munkanélküli. Litér település közel van Veszprémhez, Balatonfüzfőhöz, Balatonalmádihoz, így munkavállalás szempontjából jó lehetőséget kínál számukra a környező települések megközelítése.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

10. számú táblázat - Alacsonyan iskolázott népesség

év	15 éves és idősebb lakosság száma összesen			15-X éves legalább általános iskolát végzettek száma			általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők 15-x évesek száma					
	összesen	nő	férfi	összesen	nő	férfi	Összesen		nő		férfi	
	fő	fő	fő	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2001	1609	799	810	1435	683	752	174	10,8	116	14,5	58	7,2
2011	1841	922	919	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Népszámlálás

A 15 éves és idősebb lakosság 10,8 %-a nem rendelkezik általános iskolai végzettséggel a 2001-es népszámlálási adatok alapján. Érdekes adat, hogy a nők száma magasabb, összesen 174 főből 116 fő nő az, aki az általános iskolai tanulmányai után nem tanult tovább.

11. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek száma iskolai végzettség szerint

év	nyilvántartott állás keresők száma összesen	A nyilvántartott állás keresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség		8 általános		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		fő	%	fő	%	fő	%
2008	96	0	0	30	31,25	66	68,75
2009	123	0	0	43	35	80	65

2010	85	0	0	26	31	59	69
2011	101	1	1	28	28	72	71
2012	87	0	0	25	28,7	62	71,3

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A 8 általánosnál alacsonyabb végzettség nem jellemző Litér településre, csupán 1 fő az 2011-ben, aki még az általános iskolát sem végezte el.

Legnagyobb arányban a 8 általánosnál magasabb iskolai végzettségű álláskeresőök vannak regisztrálva a munkaügyi központban. 65 % feletti minden évben ez az arány. Általános iskolával rendelkezők száma jelentősen megugrott 2009-ben, majd csökkenés figyelhető meg. Szinte minden esetben a változás a 2008-2009-es válsághoz köthető.

12. számú táblázat - Általános iskolai felnőttoktatásban tanulók létszáma és a 8. évfolyamot eredményesen végeztek

év	általános iskolai felnőttoktatásban résztvevők száma	8. évfolyamot felnőttoktatásban eredményesen elvégzők száma	
		Fő	%
	fő		
2009	0	0	0
2010	0	0	0
2011	0	0	0
2012	0	0	0

Forrás: TeIR

13. számú táblázat - Felnőttoktatásban résztvevők száma középfokú iskolában

	középfokú felnőttoktatásban résztvevők összesen	szakiskolai felnőttoktatásban résztvevők		szakközépiskolai felnőttoktatásban résztvevők		gimnáziumi felnőttoktatásban résztvevők	
		fő	%	fő	%	fő	%
2009	0	0	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2010	0	0	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2011	0	0	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2012	n.a.	n.a.	n. a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, Területi Államháztartási és Közigazgatási Információs Szolgálat (TAKISZ)

Litér településen a 2001-es népszámlálási adatok alapján összesen 174 fő az, aki általános iskolai végzettséggel sem rendelkezik a 15 és idősebb lakosság körében, ezzel ellentétben nincs olyan a településen, és adatunk sincs arra vonatkozóan, hogy részt venne általános iskolai, középiskolai felnőttoktatásban. Célszerű lenne felmérni az igényt és szükség esetén helyben megszervezni a felnőttoktatást. (2011-es népszámlálási adatok nem állnak rendelkezésünkre a program készítésekor.)

c) közfoglalkoztatás

14. számú táblázat - Közfoglalkoztatásban résztvevők száma

	Közfoglalkoztatásban résztvevők száma	Közfoglalkoztatásban résztvevők aránya a település aktív korú lakosságához képest	Közfoglalkoztatásban résztvevő romák/cigányok száma	Közfoglalkoztatásban résztvevők romák aránya az aktív korú roma/cigány lakosságához képest
2010	16	1,04	2	n.a.
2011	26	1,64	4	n.a.
2012	12	0,76	3	n.a.

A településen folyamatos a közfoglalkoztatás, 2011-ben 26 főt foglalkoztatott az önkormányzat, 2012-ben pedig lecsökkent 12 főre. Az aktív korú roma/cigány lakosságra vonatkozó adat nem áll rendelkezésünkre a program készítése során.

d) A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői

A településen elérhető intézmények:

- ✓ Litéri Közös Önkormányzati Hivatal
- ✓ Védőnői Szolgálat
- ✓ Házi orvosi és házi gyermekorvosi szolgálat
- ✓ Csivitelő Óvoda és Bölcsőde
- ✓ Litéri Református Általános Iskola
- ✓ Alkotmány Művelődési Ház és Könyvtár
- ✓ Bendola Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat
- ✓ Balatonalmádi Szociális Alapszolgáltatási Központ Intézményfenntartói Társulása keretében
 - házi segítségnyújtás
 - idősek nappali ellátása - helyszín: Alkotmány Művelődési Ház és Könyvtár
- ✓ Zsálya Gyógyszertár (vállalkozás keretében működő)

A gazdaság élénkítése, helyi munkalehetőségek biztosítása

Litér fejlődésének gazdasági alapját az erőmű jelenlétéből származó iparüzési adó jelenti, azonban emellett a helyi munkalehetőségek hiánya negatívan befolyásolja a település népességmegtartó erejét. A helyi munkalehetőségek biztosítása egyrészt az Önkormányzatnak jelent valamilyen szintű bevételt, s így gazdasági alapot, azonban sokkal fontosabb, hogy a település lakóinak ne legyen szükséges a megoly közel is található Veszprémbe (vagy akár messzebb) beutazni minden nap.

Szükséges lehet továbbá olyan intézkedések meghozatala az önkormányzat részéről, melynek hatására a vállalkozók előnyben részesítik a helyi munkaerő foglalkoztatását.

Intézkedési javaslatok

- Helyi vállalkozások megtelepedésének támogatása
- Helyi munkavállalók foglalkoztatásának támogatása
- Szakképzési lehetőségek, átképzési lehetőségek biztosítása, illetve tájékoztatás
- Uniós, országos stb. pályázati lehetőségek kihasználása
- Marketing és menedzsment tevékenység megvalósítása

Az autóbusz megállóhelyek száma és elhelyezése az igényeknek megfelelő, a menetrendi járatok követési időközei megfelelőek.

e) *A fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen, képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük*

A népességmegtartás érdekében egyik legfontosabb tennivaló a fiatalok településen tartása és vonzása. Az ideális az lenne, ha Litéren (illetve környékén) lehetne biztosítani olyan munkahelyeket, ahol a településen élő fiatalok el tudnak helyezkedni. Ezzel biztosítható lenne a községhez való szorosabb kapcsolódás, illetve növekedne a fiatalok településen tarthatósága.

Szerencsére Litér jó térségi adottságokkal rendelkezik, így kevésbé okoz problémát az utazás, amennyiben helyben nincs lehetőség az elhelyezkedésre. A helyi munkalehetőségek megteremtése mellett a környező településekkel és munkáltatókkal közösen célszerű egy oktatási, illetve munkáltatási terv, illetve együttműködés kidolgozása, mely lehetővé teszi a fiatalok számára a közeli településeken változatos szakmák tanulását, illetve ezt követően segít az elhelyezkedésben is. Ennek során rá kell világítani arra is, hogy nem feltétlenül a „divatszakmák” jelentenek biztos megélhetést, sőt! Egy ilyen program megvalósítása esetén olyan munkaerő képzése történhet, amelyre ténylegesen szükség van, így az elhelyezkedés is könnyebbé válik, s a térség népességmegtartó képessége is növekszik.

Intézkedési javaslatok

- Helyi munkalehetőségek bemutatása a fiatalok számára iskolai oktatás keretein belül
- Hiányszakmák oktatása térségi összefogással
- Gyakorlati lehetőségek biztosítása helyi vállalkozók segítségével
- Fiatalok helyben történő elhelyezkedésének - helyi vállalkozások ilyen irányú - támogatása
- Uniós, országos stb. pályázati lehetőségek kihasználása

f) Munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése

A felnőttképzés lehetősége a megyeszékhelyen érthető el. Fel kell térképezni, hogy szükség esetén van-e rá igény helyben megszervezni az oktatást.

g) Mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

A közmunka keretében roma származású emberek foglalkoztatására is sor kerül. (részletesen lásd c) pont)

h) Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A kirekesztettség a legtöbb roma közös jellemzője. Az egyre erősödő társadalmi feszültségek és az ezzel párhuzamosan megszorodó szélsőséges megnyilvánulások is mutatják, a roma lakosság társadalmi integrációja egyre fontosabb és sürgetőbb feladat. Gyakori tévhit, hogy a romák (érdemtelenül) túltámogatottak, ezzel szemben kutatások igazolják, hogy sem a helyi, sem az országos hatáskörű különböző fejlesztési programokban nincs kellő mértékben reprezentálva a roma lakosság, sőt a célzottan romáknak szánt források is sokszor alacsony hatásfokkal érik el a célcsoportot.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

Pénzbeli és természetbeni ellátások: Litér Község Képviselő-testülete a szociális törvény hatálya alá tartozó pénzbeli és természetbeni ellátásokról az 1990. évi LXV. törvényben biztosított jogkörében eljárva megalkotta rendeletét, és a jogszabályi változásokhoz, valamint a helyi igényekhez igazodóan folyamatosan karban tartja helyi rendeletét a szociális igazgatás és szociális ellátások helyi szabályozásáról. A rendelet felülvizsgálata 2013-ban megtörtént.

15. sz. táblázat - Pénzbeli és természetbeni ellátásban részesülők számának alakulása

Támogatási forma	2006. év/fő	2007. év/fő	2008. év/fő	2009. év/fő	2010. év/fő
Rendszeres szociális segély	12	13	10	5	6
Időskorúak járadéka	1	1	1	1	1
Ápolási díj alanyi jogon	7	8	8	7	7
Ápolási díj méltányossági alapon	1	1	2	3	2
Lakásfenntartási támogatás	9	7	7	10	11
Közcélú foglalkoztatásban részt vettek	12	9	7	12	16
Temetési segély	32	24	21	32	22
Átmeneti segély	43	51	53	68	59
Köztemetés	-	-	1	-	1
Szülési segély	11	19	23	20	22
Közgyógyellátás	36	41	38	40	38
Ebből alanyi	24	28	29	32	32
Ebből méltányossági	10	11	8	7	4
Ebből normatív	2	2	1	1	2
Közlekedési támogatás	16	11	10	7	8

Egyéb nem rendszeres támogatások:

- ✓ A tanulóiifjúság számára elérhető településünkön a Bursa Hungarica, valamint az Arany János tehetséggondozási programok támogatása
- ✓ A települési szilárd hulladék közszolgáltatási díj megfizetésének támogatásában részesíti az önkormányzat a 70 év feletti házaspárokat. A 70 év feletti egyedül élők ingyenesen vehetik igénybe a szolgáltatást
- ✓ Fiatal lakástulajdont szerzők támogatása
- ✓ Szépkorúak köszöntése
- ✓ Újszülöttek köszöntése

16. számú táblázat - Álláskeresői segélyben részesülők száma

	15-64 év közötti lakónépesség száma	segélyben részesülők fő	segélyben részesülők %
2008	1539	11	0,71
2009	1386	10	0,72
2010	1545	15	0,97
2011	1585	1	0,06
2012	1586	2	0,13

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

17. számú táblázat - Járadékra jogosult regisztrált munkanélküliek száma

	nyilvántartott álláskeresők száma	álláskeresői járadékra jogosultak	
	fő	fő	%
2008	96	32	33,3
2009	123	43	34,96
2010	85	22	25,9
2011	101	23	22,8
2012	87	13	14,9

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A fenti két táblázatból látszik, hogy a álláskeresői segélyben részesülők száma csökkenő tendenciát mutat 2008-tól folyamatosan. A lakónépesség 0,13 %-a részesül segélyben 2012-ben, ez minimálisnak mondható, azzal ellentétben, hogy a nyilvántartott álláskeresők száma közel 100 fő minden évben. Az álláskeresői járadékra jogosultak száma magas ahhoz képest, hogy segélyben csak 1-2 fő részesülhet.

18. számú táblázat- Rendszeres szociális segélyben és foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek száma

	rendszeres szociális segélyben részesülők		Foglalkoztatást helyettesítő támogatás (álláskeresői támogatás)		Azoknak a száma, akik 30 nap munkaviszonyt nem tudtak igazolni és az FHT jogosultságtól elesett		Azoknak a száma, akikről helyi önkormányzati rendelet alapján megvonták a támogatást	
	fő	15-64 évesek %-ában	fő	munkanélküliek %-ában				
2008	10	0,65	10	10,4	0	0		
2009	5	0,36	11	8,9	5	0		
2010	6	0,39	16	18,8	6	0		
2011	7	0,44	10	9,9	7	0		
2012	1	0,06	21	24,1	1	0		

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Rendszeres szociális segélyt az az aktív korú személy kaphat az önkormányzattól, aki nem munkavállaló, vagy egészségkárosodott, vagy támogatott álláskereső, vagyis olyan hátrányos munkaerő-piaci helyzetű,

aktív korú személyek részére nyújtott támogatás, akik nem rendelkeznek rendszeres, megélhetést biztosító jövedelemmel. A foglalkoztatást helyettesítő támogatást csak álláskereső személy veheti igénybe. Rendszeres szociális segélyben részesülők száma jelentősen lecsökkent 2008-tól, 2012-ben már csak 1 fő kap segélyt. A foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők száma folyamatosan nőtt az évek alatt, 2011-ről 2012-re kétszeresére emelkedett a számuk.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

a) Bérletlakás-állomány, szociális lakhatás

Litér belterületén a közművek szinte mindenütt teljes körűen kiépítésre kerültek. A továbbiakban a feladat ezek minőségi fejlesztése, szükség esetén kapacitásbővítése lehet, illetve új fejlesztési területek kialakításával a meglévő hálózat kiterjesztése.

Jelenleg megoldatlan Litér belterületén a csapadékvíz megfelelő elvezetése. A későbbiekben – akár a rendezési terv készítésével párhuzamosan - szükséges a meglévő hálózat felmérése és a csapadékvíz elvezetés rendszerszemléletű, hidraulikai méretezést is magában foglaló megtervezése, s kivitelezése. A mély fekvésű telkeken a belvizesedés is sok helyütt (Pl. Patak utca mentén) megoldatlan probléma, ennek orvoslása ugyancsak a vízelvezetés megoldásával történhet.

Litér területén saját vízműkút található, s az ivóvízhálózat kiépített minden ingatlanhoz, azonban a víz nitrátos, ezért minőségét javítani szükséges. A nitrátszennyezés elkerülése érdekében tiltani kell az állati eredetű szennyvizek közcatornába történő bevezetését. Szükség van továbbá helyenként a meglévő ivóvízhálózat felújítására, illetve kiváltására.

A meglévő vízműkút mellett új vízbázis létesítése indokolt, melyre már létesítési engedéllyel rendelkezik az Önkormányzat. Az engedély érvényességének esetleges felülvizsgálata után a vízbázis mielőbbi megvalósítása, az új kút bekötése, és üzembe állítása szükséges. A jelenlegi vízbázis védőterületen a területhasználatok alakítása során a környezetkímélő használatot kell szorgalmazni, illetve a csatornahálózatra való közel 100%-os rákötési arány elérését.

Külterületen történő területi fejlesztések esetén is korlátozó tényező lehet a nem megfelelő közműves ellátottság, itt is szükség lehet a hálózat bővítésére. Problémát okozhat a tervezett M8-as gyorsforgalmi út, mely lehajtó sávjának nyomvonala a jelenleg ivóvizet szolgáltató (Litér 2.sz.) vízműkutat is érinti.

19. számú táblázat - Lakás állomány

db	összes lakásállomány		bérlakás állomány		szociális lakásállomány		egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok	
		ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma		ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma		ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma		ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma
2008	699	0	5	0	2	0	0	0
2009	707	0	5	0	2	0	0	0
2010	709	0	5	0	2	0	0	0
2011	713	0	5	0	2	0	0	0
2012	714	0	5	0	2	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

A lakásállomány növekvő tendenciát mutat Litéren. Ez köszönhető annak is, hogy a településhez közel fekvő megyeszékhelyről egyre többen költöznek ki a településre, építkezésbe kezdenek. A bérletlakások és szociális lakásállomány száma nem változott az évek során.

b) *Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok*
A településen nincs ilyen ingatlan, az alcím kifejtése nem releváns.

c) *Lakhatást segítő támogatások, eladósodottság*

20. számú táblázat - Lakásfenntartási és adósságcsökkentési támogatásban részesülők

	lakásfenntartási támogatásban részesítettek száma	adósságcsökkentési támogatásban részesülők száma
2008	7	0
2009	10	0
2010	11	0
2011	26	0
2012	22	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A lakásfenntartási támogatásban részesülők száma egyre emelkedik, 2011-ben a legmagasabb a szám. Az eladósodás komoly problémát okoz, elsősorban a devizahitelek megemelkedése okoz gondot, a lakáshitelek, több gyermekes családok, alacsony jövedelemmel rendelkezők számára egyre nehezebb a megélhetés.

g) *Lakhatás egyéb jellemzői*

Külterületen és nem a lakóövezetbe elhelyezkedő lakások nincsenek Litéren, így az alcím kifejtése nem releváns.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

A telep, szegregátum nincs Litéren, így az alcím kifejtése nem releváns.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

a) Az egészségügyi alapellátásokhoz, szakellátásokhoz való hozzáférés

A településen orvosi rendelő működik a felnőttek és a gyermekek részére is. A szakellátások tekintetében Veszprém rendelőintézetét kell felkeresnie a lakosságnak.

21. számú táblázat – Orvosi ellátás

	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma	házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma
2008	1	1	0
2009	1	1	0
2010	1	1	0
2011	1	1	0
2012	1	1	0

Forrás: helyi önkormányzat

b) *Prevenációs és szűrőprogramokhoz való hozzáférés*

Az iskolában és óvodában is rendszeresen tartanak szűrővizsgálatokat a gyermekeknek, valamint az iskolában már prevenációs előadásokat is szerveznek. Minden évben megrendezésre kerül a Nők Hete elnevezésű programsorozat, melyben mindig helyet kap az egészségmegőrzéssel kapcsolatos előadások, vizsgálatok. Például csontritkulási vizsgálat, vércukormérés. A Veszprém Megyei Tüdőgondozó minden évben megszervezi a lakosság részére a tüdőszűrést.

c) *Fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés*

A fejlesztő és rehabilitációs ellátás a megyeszékhely intézményeiben érhető el a lakosság számára, ez helyben nem biztosított.

- d) A közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése
A menü összeállítása során nagy figyelmet fordítanak a változatos étrendre, mindig friss alapanyagokból készítik az ételt az óvoda konyháján.
- e) Sportprogramokhoz való hozzáférés
Sajnos nincs olyan személy, aki teljes mértékben összefogná, koordinálná a sportrendezvényeket, sportprogramokat. 2013-ban került átadásra az iskola mellett a műfüves focipálya, mely nemcsak a focihoz, de más sportolási lehetőségnek is otthont ad. További sportolási lehetőség az általános iskolában a kézilabda, kosárlabda és a művelődési házban ping-pong biztosított és lovaglásra is van lehetőség. Kiemelkedő fontosságú Litér életében a néptánc.

Kötelezően ellátandó alapellátási feladatok:

Étkeztetés: Az alapellátás településünkön 1993. óta működik az óvoda konyhájáról. Azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkeztetéséről gondoskodni kell, akik azt önmaguknak, illetve eltartottaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani. Az idős, beteg, rászorulókon kívül lehetőséget biztosítunk a településen élő fogyatékos személyek, pszichiátriai betegek, hajléktalan személyek vagy szenvedélybetegek részére az étkezés igénybevételére. Az étkeztetés az étel elvitelével, valamint lakásra szállítással történik.

Az igénybevevők számát minden év december 31-ig az alábbi táblázat szemlélteti:

Étkeztetés formái	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Elviszi az ételt	21	18	17	20	11
Lakására szállítják	6	12	14	15	14
Étkeztetés és házi segítségnyújtás	6	23	27	20	16

f) Személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Házi-segítségnyújtás: Házi segítségnyújtás keretében a szolgáltatást igénybe vevő személy saját lakókörnyezetében kell biztosítani az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátást:

- az alapvető gondozási, ápolási feladatok elvégzését,
 - az önálló életvitel fenntartásában, az ellátott és lakókörnyezete higiéniai körülményeinek megtartásában való közreműködést,
 - a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében, illetve azok elhárításában való segítségnyújtást.
- Litér Község Önkormányzata a Kelet-Balatoni Kistérség Többcélú Társulása keretein belül - a szociális és gyermekjóléti feladatok közös ellátására Intézményfenntartó Társulási megállapodást kötött. 2007. április 1-jétől a házi segítségnyújtás biztosítása Intézményfenntartói Társulás keretében történik, az ellátást Balatonalmádi Szociális Alapszolgáltatási Központ végzi. 2013. július 1-től új társulás formájában működik a szociális feladatok ellátása.

Családsegítés: az életvezetési problémákkal, szociális gondokkal küzdő, vagy krízishelyzetben lévő családok vagy személyek vehetik igénybe. A családsegítés a következő területeken nyújt segítséget:

- ✓ Családi konfliktusok okainak feltárása és azok megoldása
- ✓ Életvezetési problémák esetén életvezetési tanácsadás, háztartásszervezési ismeretek átadása
- ✓ Tartós munkanélküliek, aktív korú nem foglalkoztatottak támogatása, programjának működtetése
- ✓ Támogatásokhoz való hozzájutás segítése
- ✓ Hivatalos ügyek intézésében nyújtott segítség

A családsegítést igénybevevők számának alakulása:

2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
-------	-------	-------	-------	-------

18 fő	19 fő	21 fő	20 fő	6 fő
-------	-------	-------	-------	------

Nappali ellátás (Idősek Klubja)

Az ellátás biztosítása 3000 fő feletti lakosságszámnál kötelező, de Litér Község Önkormányzata a Kelet-Balatoni Kistérség Többcélú Társulása keretein belül - a szociális és gyermekjóléti feladatok közös ellátására Intézményfenntartó Társulási megállapodást kötött. 2007. április 1-jétől a nappali ellátás Intézményfenntartói Társulás keretében történik, a feladatot a Balatonalmádi Szociális Alapszolgáltatási Központ végzi. 2013. július 1-től új társulás formájában működik a szociális feladatok ellátása.

22. számú táblázat - Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma

	közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma összesen	Alanyi jogon	Méltányossági alapon	Normatív alapon
2008	38	29	8	1
2009	40	32	7	1
2010	38	32	4	2
2011	39	32	3	4
2012	4	0	4	0

Forrás: helyi önkormányzat

A közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma jelentősen lecsökkent 2012-re. A legtöbben alanyi jogon kapják.

23. számú táblázat - Ápolási díjban részesítettek száma

	ápolási díjban részesítettek száma összesen	alanyi jogon	méltányossági jogon
2008	10	8	2
2009	10	7	3
2010	9	7	2
2011	8	5	3
2012	3	0	3

Forrás: helyi önkormányzat

Az ápolási díjban részesítettek száma csökkenő tendenciát mutat, míg 2008-ban 10 fő kapott ápolási díjat, 2012-re csak 3 fő.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

a) Közösségi élet színterei, fórumai

A közösségi élet színterei a munkahelyek, önkormányzati intézmények, a templomok, a civil szervezetek.

Az alábbi civil szervezetek működnek a településen:

- Litéri Zöldág Kulturális Egyesület (gyermek és ifjúsági néptáncsoport)
- ✓ Balatonfüzfő-Litér Turisztikai Egyesület
- ✓ Balatoni Kölyök Labdarúgó Club
- ✓ Nyugdíjas klub
- ✓ Falunkért Egyesület '99
- ✓ Litéri Táncosok Baráti Köre
- ✓ Magyar Vöröskereszt Litéri Alapszervezete
- ✓ Mozgássérültek Veszprém Megyei Egyesülete Balatonfüzfő és Körzetének Mozgássérültek Szervezete
- ✓ Solyi Szőlőhegyi Kertbarátok Egyesülete

- ✓ Top Gym SE
- ✓ Litéri Református Egyházközség
- ✓ Római Katolikus Jézus Szíve Plébánia
- ✓ Litéri Polgárőr Egyesület
- ✓ Litéri Sport Egyesület
- ✓ Litéri Református Templomért Alapítvány
- ✓ Csiszár Lovas Sportegyesület
- ✓ Litéri Általános Iskoláért Alapítvány
- ✓ Western Lövész Sportegyesület

b) Községi együttélés jellemzői

Kulcsfontosságú elemnek tartjuk, hogy a település intézményei együttműködjenek a helyi, kistérségi civil szervezetekkel, amelyek humán szolgáltatások terén hagyományokkal és nagy tapasztalatokkal rendelkeznek.

A civil szervezetek számos programot rendeznek (Katalin Bál, szenior néptánc találkozó), valamint pályázatokon is sikeresen indulnak.

c) Helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai

A közösség számára egész évben sok-sok programmal készülnek a szervezők, melynek megvalósításához segítségre is szükség van. A segítség nem csak a szervezetek részéről, hanem önkéntes lakosok is hozzájárulnak a program megszervezéséhez. A civil szervezetek mellett a helyi vállalkozók, magánemberek is támogatják az összejöveleket, legyen az bármilyen támogatás. (pénzbeli, tárgyi, kétékezi munka)

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal.

A településen nincs roma nemzetiségi önkormányzat, így az alcím kifejtése nem releváns.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A tartós munkanélküliség következménye a szegénység. Nyilvántartott álláskereső száma ingadozó, a férfiak száma magasabb.	Kapcsolatfelvétel a Munkaügyi Központtal Közfoglalkoztatás Egyéb helyi foglalkoztatási lehetőségek felkutatása.
Sok a pályakezdő fiatal és nyugdíj előtt álló munkanélküli száma.	Kapcsolatfelvétel a Munkaügyi Központtal, képzési/átképzési lehetőségek biztosítása helyben
Általános iskolai végzettséggel sem rendelkezők száma magas (nő)	oktatás szervezése, kapcsolatfelvétel a Munkaügyi Központtal
Kevés információ a településen élő roma lakosságról	kapcsolatfelvétel az illetékes szervezetekkel

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői

Magyar Országgyűlés 1991. évi LXIV. törvényében kihirdette a Gyermekek Jogairól szóló ENSZ Egyezményt, majd elfogadta a 47/2007. (V. 31.) sz. határozatával a „Legyen Jobb a Gyermekeknek 2007-2032” Nemzeti Stratégiát. A dokumentum fő célja volt, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. Ez minden gyermekre kiterjed, de azokra a gyermekekre kell hangsúlyt helyezni, akiknek érdekei a legjobban sérülnek.

A helyi ellátórendszer különféle támogatásokkal és szolgáltatásokkal segíti a családot a gyermek nevelésében, megfelelő támogatások és szolgáltatások nyújtásával védelmet biztosít. A helyi rendszer

további jellemzője, hogy a veszélyeztetettség megelőzését szolgálja. A megelőző tevékenység a köznevelési, egészségügyi, szociális, közművelődési és sport intézményhálózaton keresztül (esetenként civil szervezetek bekapcsolódásával) valósul meg, és az egyes ágazatok együttműködésén alapul.

A gyermekszegénység csökkentése átfogó, minden ágazatra kiterjedő intézkedéseket igényel. Az egyes részterületeken a foglalkoztatás, az oktatás, a lakásügy, az egészségügy, a szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatások egymással összhangban álló és egymásra épülő intézkedéseit kell meghozni, amelyek a gyermek megszületésének pillanatától segítenek az esélyek javításában.

Általánosságban elmondható, hogy a veszélyeztetettség okai között kimagaslóan a szociális helyzet a meghatározó, de az alábbi tényezőket is fontos kiemelni:

Szociális helyzet: A szociális helyzetből adódó veszélyeztetettség a gyermekek több mint a felét foglalta magába.

A család szétesése: Ez a veszélyeztetési ok gyakran párosul a szociális helyzet romlásával és a gyermek mentális állapotának sérülésével. A család szétesésének leggyakoribb oka, a válás a gyermek számára veszteség. Az elfojtott érzelmek a személyiségfejlődésben rendellenességeket, zavarokat eredményezhetnek.

A nevelés, gondozás, törődés, szeretet hiánya: Az elhanyagolás is bántalmazás (egészségügyi-, oktatási elhanyagolás, a gyermek magára hagyása, elhagyása). A gyanújelek, tünetek jelentkezhetnek testi, viselkedésbeli és érzelmi szinteken is.

Súlyos betegség a családban: A betegség vonatkozhat szülőre, nagyszülőre és testvérre is. A családtagok hosszú vagy súlyos betegsége, az egészségtelen életmód, tartósan rossz lakhatási körülmények a gyermek testi fejlődését és egészségét is veszélyeztetik. A gyermek számára problémát okozhat a hosszan tartó, vagy súlyos betegséggel való szembesülés, a normálistól eltérő élethelyzetben való folyamatos „tartózkodás”.

A család életmódja: A családi élet súlyosabb veszélyeztető ártalmait jelenti a deviáns viselkedési formák jelenléte a család hétköznapijaiban: alkoholizmus, brutalitás, bűnöző családi környezet.

A gyermek mentális állapota, személyiségzavara: A gyakorlatban is érzékelhető a mentálisan sérült gyermekek számának növekedése. Az okok között a családi nevelés jellemző hibái - következetlenség, szigor és kényeztetés eltűlése, követelések hiánya a gyermek felé, vagy ellenkező esetben: a gyermek képességeit meghaladó, magas mérce állítása, az ellenőrzés, odafigyelés hiánya – tapasztalhatóak.

Bántalmazás: Jelei sokszor nem egyértelműek. Nehezíti a helyzetet, hogy a testi jelek hiánya nem zárja ki a bántalmazás lehetőségét (szexuális-, verbális bántalmazás nehezen felismerhető).

A gyermekek egészséges fejlődésének alapfeltétele az egészséges étkezés. A mélyszegénységben élő gyermekek közül otthon sokan nem jutnak megfelelő mennyiségű egészséges táplálékhoz. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő bölcsődés, óvodás és általános iskolás gyermek térítésmentesen, illetve 50%-os támogatást kapnak.

Az óvodákban, iskolákban 2012-ben 87 gyerek étkezik. Valamennyi szociálisan rászoruló és normatív támogatásra jogosult gyermekétkezési lehetősége biztosított volt. A törvény által meghatározott ingyenes, valamint az önkormányzat térítési és tandíj rendelete alapján adható tankönyvtámogatásban 2012-ben 86 gyermek, a tanulók 52,8 %-a részesült. 2008-tól folyamatosan emelkedik a nyári gyermek-étkeztetésben részesülők száma.

A gyermekek védelmét szolgálják a

- pénzbeli és természetbeni ellátások: a szociálisan rászorulókat által igénybe vehető pénzbeli, természetbeni és gyermekjóléti alapellátásokat a helyi gyermekjólét és gyermekvédelem rendszeréről szóló 4/2006 (II. 27.) számú rendelet tartalmazza.
- gyermekjóléti alapellátások: a Bendola Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat szervezi, a jelzőrendszeren keresztül érkezett vagy az önként jelentkezett kliensek részére nyújt szolgáltatást, közreműködik a védelembe vétel előkészítésében, folyamatában, felülvizsgálatában.

2012. évben a közoktatási intézményi feladatok mindegyike ellátott volt a településen: óvoda, bölcsőde, általános iskola (2012 szeptemberétől egyházi fenntartású az iskola)

A gyermekek egészségügyi szűrése biztosított, részben a védőnői hálózaton keresztül, részben intézményhálózaton keresztül. A bölcsődében, óvodában, általános iskolában zajló szűrőprogramok rendszeresek, amelyeket korrekt tanácsadás egészít ki. A közoktatási intézményekben a tanórán kívüli tevékenységek jelentős része az egészség megőrzését, a betegségek megelőzését célozta. 2010-ben felújításra került az iskola épülete és az akadálymentesítés is megtörtént. 2013-ban átadásra került a műfüves pálya is a

református iskola udvarán, a litéri fiatalok ingyen használhatják a pályát. Így bővül a fiatalok sportolási lehetőségei, a foci mellett más egészségmegőrző tevékenységet is lehet végezni.

2012-ben Litéren a 0-3 éves gyermekek száma 67 fő, a 3-6 éves gyermekek száma 121 fő, általános iskolába járó gyermekek száma 163 fő. 2005-ben lecsökkent az óvodáskorú gyermekek száma és ezt kihasználva, a 4. óvodai csoport helyett bölcsődei csoportot hoztak létre. 2005-ben az önkormányzat a Veszprém Megyei Területfejlesztési Tanács pályázatán támogatást nyert az óvoda épületének felújítására, majd 2007-ben pedig a bölcsődei funkciók bővítése (HEFOP pályázat) tette lehetővé, hogy a felújítás befejeződhessen.

Az általános iskola 8 évfolyamos, alpműveltséget nyújtó intézmény. Az első-második osztály számára „Égigérő fa” címmel olyan programot dolgoztak ki a pedagógusok, amely segíti az óvoda és iskola közötti átmenetet. Különös hangsúlyt kap munkájukban az esélynyújtásra, a képességek személyre szabott fejlesztésére, a korkövetelményként felmerülő idegen nyelvi és számítástechnikai ismeretek nyújtására való törekvés. Kiemelten kezelik a tanulók kreativitásfejlesztésének valamennyi lehetséges területét, az önképzésre történő serkentésüket, igényt támasztva személyiségükben a humán értékek elsajátítására, megbecsülésére. Mivel egyre több a részképeség-zavarokkal küszködő gyerek, fejlesztő pedagógust alkalmaznak. 2012 szeptemberétől az általános iskola fenntartása a Református Egyháznak került átadásra.

- a) *Veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossgal élő gyermekek száma és aránya, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete*

24.. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma

	védelembe vett 18 év alattiak száma	Megszűntetett esetek száma a 18 év alatti védelembe vettek közül	veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma
2008	5	1	21
2009	4	1	22
2010	3	3	23
2011	1	1	13
2012	0	0	13

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A táblázatból jól látszik, hogy a védelembe vettek száma csökken az évek során, 2012-re nulla ez a szám, valamint a veszélyeztetett kiskorúak száma is csökkenést mutat.

- b) *Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma*

25. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

	rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma	Ebből tartósan beteg fogyatékos gyermekek száma	Kiegészítő gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma	Ebből tartósan beteg fogyatékos gyermekek száma	Rendkívüli gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma
2008	79	n.a.	n.a.	n.a.	34
2009	83	n.a.	n.a.	n.a.	32
2010	89	n.a.	n.a.	n.a.	51
2011	69	n.a.	n.a.	n.a.	29
2012	61	n.a.	n.a.	n.a.	48

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény célja a szociális alapon rászoruló kiskorúak vagy közoktatási intézményben tanuló nagykorúak anyagi támogatása. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben

részesítettek száma 2009-2010-ben emelkedett, majd 2011-től csökkent. A rendkívüli gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma ingadozást mutat az évek során.

26. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma

	védőnői álláshelyek száma	Egy védőnőre jutó gyermekek száma (0-3 évesek)	3-6 éves korosztály
2008	1	80	100
2009	1	81	99
2010	1	83	100
2011	1	71	114
2012	1	67	121

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

Litér településen 1 védőnő látja el a feladatokat. A 0-3 éves gyermekek száma csökken az évek alatt, a 3-6 éves korosztály pedig nő.

27. számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

	bölcsődék száma	bölcsődébe beírt gyermekek száma	Szociális szempontból felvett gyerekek száma (munkanélküli szülő, veszélyeztetett gyermek, nappali tagozaton tanuló szülő)	Működő összes bölcsődei férőhelyek száma
2008	1	16	0	10
2009	1	15	0	10
2010	1	16	2	14
2011	1	18	1	14
2012	1	15	1	14

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A táblázatból látszik, hogy többen íratják be gyermeküket a bölcsődébe, mint amennyi férőhely van. Túljelentkezés, igény merül fel a bölcsődei csoport létszámának emelésében. Szociális szempontból felvett gyermekek száma alacsonynak mondható.

28. számú táblázat - Családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma

	családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma	családi napköziben a térítésmentes férőhelyek száma
2008	0	0
2009	0	0
2010	0	0
2011	0	0
2012	0	0

Forrás: helyi önkormányzat

Családi napközi igénybevétele nem jellemző a településre.

29. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG	db
Az óvoda telephelyeinek száma	1

Hány településről járnak be a gyermekek	4	
Óvodai férőhelyek száma	75	
Óvodai csoportok száma	3	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	6-17	
A nyári óvoda-bezárás időtartama: ()	július utolsó hete augusztus első két hete	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	7	0
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	7	0
Gyógypedagógusok létszáma	0	0
Dajka/gondozónő	3	0
Kisegítő személyzet	5	0

Forrás: helyi önkormányzat, óvoda

Az óvoda és bölcsőde személyzete maximális létszámmal működik, a környező településekről hozzák be Litérre a szülők gyermekeit. (Királyszentistván, Vilonya, Hajmáskér)

30. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai 3.

	3-6 éves korú gyermekek száma	óvodai gyermek- csoportok száma	óvodai férőhelyek száma	óvodai feladat- ellátási helyek száma	óvodába beírt gyermekek száma	óvodai gyógypedagógiai csoportok száma
2008	80	3	75	1	82	0
2009	83	3	75	1	87	0
2010	88	3	75	1	94	0
2011	89	3	75	1	92	0
2012	94	3	75	1	98	0

Forrás: Önkormányzati adatgyűjtés

A fenti táblázatból látszik, hogy az óvodába beírt gyermekek száma magasabb, mint a férőhelyek száma. A beíratott gyermekek száma folyamatosan emelkedik. Ennek oka lehet, hogy többen költöznek a településre, valamint több gyermek születik.

c) Kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők száma, aránya

31. számú táblázat – Kedvezményes óvodai - iskolai juttatásokban részesülők száma, aránya

Ingyenes étkezésben résztevők száma óvoda	Ingyenes étkezésben résztevők száma	50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak	Ingyenes tankönyv- ellátásban részesülők	Óvodáztatási támogatásban részesülők száma	Nyári étkeztetésbe n részesülők száma
--	--	--	---	--	--

		iskola 1-8. évfolyam	száma 1-13. évfolyam	száma		
2008	17	26	22	72	0	22
2009	21	31	33	83	0	23
2010	27	41	4	89	0	25
2011	16	34	27	90	0	27
2012	14	41	32	86	0	31

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Az óvodai gyermek létszámhoz képest magas azon gyermekek száma, akik ingyenes étkezésben részesülnek az óvodában.

Az általános iskolában a tanulók 25,2 %-a részesül ingyenes étkezésben 2012-ben.

Ingyenes tankönyvtámogatásban szinte minden évben a tanulók fele részesül.

32. számú táblázat - Általános iskolában tanuló száma

	Általános iskola 1-4 évfolyamon tanulók száma	Általános iskola 5-8 évfolyamon tanulók száma	általános iskolások száma	napközis tanulók száma	
	fő	fő	fő	fő	%
2010/2011	91	81	172	29	16,9
2011/2012	92	76	168	37	22,0
2012/2013	86	77	163	37	22,7

Forrás: helyi önkormányzat, általános iskola

A napközis tanulók száma emelkedik az évek során, az általános iskolások 22,7 %-a napközis a 2012-2013-as tanévben. Az alsó tagozatos diákok száma magasabb, mint a felső tagozatos diákoké. Az iskola létszáma csökkenést mutat. Ennek oka lehet a közoktatás átszervezése is. Litér község képviselő testülete határozatban döntött az Árpád Fejedelem Általános Iskola megszüntetéséről és a Litéri Református Egyházközség fenntartásába adásáról. 2012. szeptemberi iskolakezdekéskor már Litéri Református Általános Iskola néven működik tovább az iskola.

33. számú táblázat - Általános iskolák adatai

	általános iskolai osztályok száma			általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban			általános iskolai feladat-ellátási helyek száma
	1-4 évfolyamon	5-8 évfolyamon	összesen	1-4 évfolyamon	5-8 évfolyamon	összesen	db
2010/2011	4	4	8	0	0	0	1
2011/2012	4	4	8	0	0	0	1
2012/2013	4	4	8	0	0	0	1

Forrás: általános iskola

34. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezettek a nappali oktatásban

	8. évfolyamot eredményesen befejezettek száma / aránya a nappali rendszerű oktatásban	
	Fő / összlétszám	%
2010/2011	19/172	11,05
2011/2012	21/168	12,5

Forrás: általános iskola

4.2. Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

A településen nincs szegregált, telepszerű lakókörnyezet, így az alcím kifejtése nem releváns.

4.3. A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

a) Védőnői ellátás jellemzői

A településen egy védőnő látja el a gyermekeket, szülés előtt és után álló édesanyákat. A védőnőhöz - családlátogatásaik során - a várandós kismamák, gyermekes anyukák fordulnak problémáikkal. Nagyon sokszor elég egy megerősítő beszélgetés ahhoz, hogy problémájukkal orvoshoz forduljanak. Az iskoláskorúaknál az érzékszervi méréseket és egészségügyi ismeretterjesztést végeznek.

b) Gyermekorvosi ellátás jellemzői

Gyermekorvosi ellátás biztosított a településen. A szakorvosi ellátások Veszprémbe érhetőek el.

c) 0-7 éves korúak speciális ellátási igényeire vonatkozó adatok

A szakszolgálati feladatok tekintetében a gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás, fejlesztő felkészítés, nevelési tanácsadás és logopédiai ellátás helyben nem megoldott, ezen feladatokat más településen – Veszprémbe, Balatonalmádiban - látják el.

d) Gyermekjóléti alapellátás

A szociális és gyermekjóléti alapellátásokat a Bendola Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat biztosítja 1999. óta. A szolgálatnál elérhető minden szolgáltatás térítésmentes az igénybe vevők számára. A feladatellátás szervezésének ezen formája költség-hatékony.

e) Gyermekvédelem

A gyermekjóléti szolgálat, a védőnő és a pedagógusok együttműködése mellett a település gondoskodik a gyermekek megfelelő ellátásáról, gondoskodásáról, szükség esetén pedig a beavatkozásról is.

f) Egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés

Az óvodában és az iskolában is nagy hangsúlyt fektetnek a gyermekek minden napi sportolási lehetőségeire, a napközbeni foglalkozásokon túl szabadidős programokat, versenyeket is szerveznek számukra. 2013-ban került átadásra az iskolában a műfüves focipálya, mely szintén több sportolási lehetőségnek ad otthont.

g) Gyermekétkeztetés, ingyenes tankönyv

Az óvodában és az iskolában is ingyenesen illetve 50 %-os kedvezménnyel biztosítják az étkezést a hátrányos helyzetű gyermekek részére. Ingyenes tankönyvtámogatásban részesül az általános iskolások majdnem fele. (lásd. 4.1.d) pont)

h) Hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

Az intézmények esetében az akadálymentesítés maximális teljesítésére törekszik az önkormányzat. A szociális szakemberek, az intézmények dolgozói munkájuk során törekszenek a gyermekek teljes körű ellátására, beilleszkedésüket segítésére. (részletesebben lásd 4.4. pont és 7. pont)

i) *Pozitív diszkrimináció az ellátórendszerek keretein belül*

Nincs pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) nincs a településen, így az alcím kifejtése nem releváns.

4.4. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyermekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, fogyatékossgal élő gyermekek, sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása, nevelése kiemelt fontosságú. Gyógypedagógus a megyeszékhelyen foglalkozik az ilyen gyermekekkel. Az iskolapszichológiai ellátást nagyban segíti a Kelet-Balatonai Térség Önkormányzati Társulás által elnyert pályázat, melynek programjában helyet kapott az iskolapszichológia, dinamikus családkonzultáció, mediációs foglalkozások, szülői hatékonyságot növelő tréning is.

Az alábbi táblázat szemlélteti, hogy a településen mely feladatot látnak el helyben és melyiket másik településen.

Intézményi feladatok	Óvodai nevelés	Helyben
	Ált. isk. okt. 1-4. évfolyam	Helyben
	Ált. isk. okt. 5-8. évfolyam	Helyben
	Alapfokú művészetoktatás	Helyben telephellyel
Szakszolgálati feladatok	Gyógypedagógiai tanácsadás	Veszprém
	Korai fejlesztés és gondozás	Veszprém
	Fejlesztő felkészítés	Veszprém
	Nevelési tanácsadás	Veszprém
	Logopédiai ellátás	Helyben
	Továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás	Veszprém
	Gyógytestnevelés	Helyben
Gyermejjóléti ellátások	Bölcsőde	Helyben
	Családi napközi	Ellátatlan
	Iskolai napközi	Helyben
	Házi gyermekfelügyelet	Ellátatlan
	Családok átmeneti otthona	Veszprém

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
általános iskolások száma csökken	A csökkenés vizsgálata, egyéb programok biztosítása (szakkör, játékos programok)
óvodába, bölcsődébe beíratott gyermekek száma nagyobb, mint a férőhelyek száma	csoport bővítése

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

Jogi alapvetések a nők esélyegyenlőségéhez:

- Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében.
- A Tanács 76/207/EGK irányelve a nőkkel és a férfiakkal való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés és az előmenetel lehetőségei, valamint a munkafeltételek terén történő végrehajtásáról és az azt módosító 2002/73/EK irányelv.
- A Tanács 79/7/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról.
- A Tanács 86/378/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben történő megvalósításáról.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

a) Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

A Munka Törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 12. §-a rendelkezik arról, hogy a munkaviszonnyal, így különösen a munka díjazásával kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. A munka egyenlő értékének megállapításánál különösen az elvégzett munka természetét, minőségét, mennyiségét, a munkakörülményeket, a szükséges szakképzettséget, fizikai vagy szellemi erőfeszítést, tapasztalatot, felelősséget, a munkaerő-piaci viszonyokat kell figyelembe venni.

Az EBktv. megfogalmazza a közvetlen és a közvetett diszkrimináció fogalmát, amely rögzíti, hogy az adott személy olyan tulajdonsága miatt kerül hátrányba más, összehasonlítható helyzetben lévő személyekhez képest, amit nem tud befolyásolni. Védett tulajdonságként nevezi meg a törvény a nemet, a családi állapotot, az anyaságot és a terhességet is.

35. számú táblázat - Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

	Munkavállalási korúak száma		Foglalkoztatottak		Munkanélküliek	
	férfiak	nők	férfiak	nők	férfiak	nők
2008	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	62	34
2009	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	68	55
2010	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	42	43
2011	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	55	46
2012	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	47	40

Forrás: TeIR és helyi adatgyűjtés

b) Alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

A munkanélküliek esetében a nők száma kevesebb, mint a férfiaké. 2009-ben mindkét nemnél megugrik ez a szám, majd csökkenést mutat, majd ismételten emelkedik a számuk, majd 2012-ben megint csökken.

36. sz. táblázat - Alacsony iskolázott népesség

év	15 éves és idősebb lakosság száma összesen			15-X éves legalább általános iskolát végzettek száma			általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők 15-x évesek száma					
	összesen	nő	férfi	összesen	nő	férfi	Összesen		nő		férfi	
	fő	fő	fő	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2001	1609	799	810	1435	683	752	174	10,8	116	14,5	58	7,2

Forrás: TEIR

A táblázatból jól látszik, hogy a 15 éves és idősebb nők 14,5 %-a nem rendelkezik általános iskolai végzettséggel. Ez a szám, majdnem kétszer annyi, mint a férfiak esetében. Ennek oka lehet a korai gyermekvállalás, munkavállalás szükségessége.

5.2. A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások

Általánosságban elmondható, hogy a gyermekvállalás, a munkahelytől való hosszabb idejű távolmaradás nagymértékben rontja a nők munkaerőpiacra való visszalépésének esélyeit.

A bölcsődei és óvodai férőhelyek tekintetében nem áll rendelkezésre annyi, mint amennyi a beíratott gyermekek száma. A családi napközi nem biztosított a településen.

A demográfiai és közszolgáltatási adatok vizsgálatából az alábbi összefüggések állapíthatók meg 2012-ben:

- ✓ a település összlakosságának 50 %-a nő (1093 fő);
- ✓ a női lakosok 59,6 %-a 18-64 éves korú (652 fő);
- ✓ a nyilvántartott álláskereső 5,2 %-a nő (40 fő)
- ✓ a 18-29 évesek 48,7 %-a nő (175 fő)
- ✓ a nyugdíjas nők száma 303 fő. (2011-es adat)

37. számú táblázat - A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások

	3 év alatti gyermekek száma a településen	működő bölcsődék száma	bölcsődei férőhelyek száma		működő családi napközök száma	férőhelyek száma családi napközökben	férőhelyek összesen
			önkor- mányzati	egyéb			
2008	80	1	10	0	0	0	10
2009	81	1	10	0	0	0	10
2010	83	1	14	0	0	0	14
2011	71	1	14	0	0	0	14
2012	67	1	14	0	0	0	14

Forrás: helyi adatgyűjtés

A nők munkaerő-piaci esélyeit és az ideális családtervezést is pozitívan befolyásolja, ha a gyermekek napközbeni ellátása biztosított a településen.

Litén bölcsőde, óvoda is működik. Nem csak Litéről, hanem a szomszédos településekről is érkeznek gyerekek az intézménybe. A férőhelyek maximálisan fel vannak töltve, sőt még túljelentkezés is előfordul.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A kisgyermeket nevelő nők és férfiak esélyeit a szolgáltatási hiányosságok alapvetően rontják. A kisgyermekesek munkaerő-piaci esélyeinek tekintetében elsődleges a bölcsődei férőhelyek száma. Litén a gyermekek napközbeni ellátását szolgáló bölcsődei férőhelyek száma kevesebb, mint a beíratott gyermekek száma.

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás a védőnői hálózat szakmai munkájában jelenik meg. Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anya és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak. A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban kezdi meg: tanfolyamok, beszélgetések, családlátogatások formájában. Segítséget nyújtanak a családi-, szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében. Családtervezéssel kapcsolatban a gyermekek felvilágosítására alapvetően az iskolában kerül sor.

Jellemzően az erőszak jó része a családban marad, hiszen a nőket, illetve a családokat érő erőszakos cselekedetek nagy része ma még felderítetlen. A gyermekvédelmi, szociális szolgáltatások, a védőnői hálózat, a rendőri tevékenység eredményeként, a jelzőrendszerek alapján egyre több esetre derül fény, egyre többen tudják, hogy problémáikkal hova fordulhatnak segítségért.

A munkanélküliség aránya körükben magasabb, ez társadalmi probléma, amelyen komplex programokkal lehet enyhíteni.

Általánosságban elmondható, hogy a gyermek születését követően az otthon maradó szülő magányosnak érzi magát. Hirtelen az eddigi aktív életéből minden háttérbe szorul, a megszokottól eltér, és fellép a félelem a „más”-tól. Ezért az Önkormányzat a közművelődés, a sport, a szabadidő eltöltésének terén olyan családbarát környezetet kíván teremteni, amely közösségi teret nyújt számukra is.

38. számú táblázat - Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

	védőnők száma	0-3 év közötti gyermekek száma	átlagos gyermekszám védőnőnként
2008	1	80	80
2009	1	81	81
2010	1	83	83
2011	1	71	71
2012	1	67	67

Forrás: helyi adatgyűjtés

A védőnői szolgálat nemcsak a kisgyermek egészségi állapotának felügyeletét végzi, hanem feladata a kismama segítése, hogy ezzel támogassa a felügyelete alá tartozó gyermek megfelelő testi és mentális fejlődésének biztosítását. A védőnő rendszeres kapcsolatban áll a családdal, a kisgyermekellátó intézményekkel és a gyermekorvossal.

Litén egy védőnő látja el a gyermekgondozással kapcsolatos feladatokat, így az összes 0-3 év közötti gyermek ellátásáért ő felel.

5.4. A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

Jellemzően az erőszak jó része a családban marad, hiszen a nőket, illetve a családokat érő erőszakos cselekedetek nagy része ma még felderítetlen. A gyermekvédelmi, szociális szolgáltatások, a védőnői hálózat, a rendőri tevékenység eredményeként, a jelzőrendszerek alapján fény derülhet az esetek nagy részére és egyre többen tudják, hogy problémáikkal hova fordulhatnak segítségért.

5.5. Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

A településen nincs anyaoththon és családok átmeneti otthona sem. Veszprémben vehetők igénybe ezen szolgáltatások.

5.6. A nők szerepe a közéletben

Önkormányzati képviselők körében mindenki férfi, viszont a hivatal jegyzője nő és az önkormányzat dolgozóinak 78 %-a nő. A településen nincs olyan szervezet, amely a nők érdekvédelmére alakult volna.

5.7. A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A gyermeküket egyedül nevelő anyák, roma nők, valamint a 45 év feletti nők különösen is hátrányos helyzetben vannak a munkaerőpiacon. Ennek oka egyebek között a magyar társadalom hagyományos családmodelljében keresendő: még ma is sokan vallják, hogy a nők helye a ház körül, a családban van, nem a munkaerőpiacon. Ezt a szemléletet tovább súlyosbítják a nőkkel kapcsolatos negatív sztereotípiák.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
általános iskolai végzettséggel sem rendelkezők száma nagyobb a nők körében	igény feltérképezése a településen oktatás, képzés szervezése

A GYES-ről való visszatérés a munkaerő piacra mérsékli a szegénység kialakulásának kockázatát.	Gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmények működtetése. Önkormányzat gazdasági helyzetének figyelembevételével az ellátásköltségeinek átvállalása.
A magányérzet kialakulásával nemcsak az anya mentális állapota lehet rosszabb, családi konfliktusokhoz is vezethet.	Szabadidős programok szervezése, igény szerinti bővítése. Zöldterületek, közparkok tervszerű felújítása.

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

6.1. Az időskorú népesség főbb jellemzői

a) Idősök, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

Az időskorúak családi állapotára jellemző, hogy korban előrehaladva fokozatosan csökken a házások, és növekszik az özvegyek aránya.

Településünkön a lakosság 12,2 %-a 65 év feletti és a nők száma magasabb. A 65 év feletti nők száma 159, a férfiaké 108.

Az időskorban jellemző megbetegedések - a daganatok, keringési zavarok, szív- és érrendszeri megbetegedések, ízületi problémák - mellett pszichés problémák is jelen vannak. Az idős ember egyedül marad, szellemi és fizikai aktivitása hanyatlik, önellátási képessége beszűkül. Ez nagyon sok embernél okoz pszichés megbetegedéseket. Különösen gyakori a depresszió és a dementia (időskori elbutulás) kialakulása. Jellemző, hogy a betegségek általában együttesen fordulnak elő, különösen 70 éves kor fölött jellemzőek a súlyos, krónikus megbetegedések és az előrehaladott dementia.

6.2. Idősök munkaerő-piaci helyzete

a) Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Az idősebb korosztály sokkal jobban kiszolgáltatott az élet minden területén. A munkaerő-piaci diszkriminációt sem szabad figyelmen kívül hagyni, hiszen ők nehezebben helyezkednek el, a munkahelyi leépítések is előbb érik el őket. Általános megfogalmazás, hogy a munkáltatók szívesebben foglalkoztatják a fiatalokat, azokat, akik nem állnak a nyugdíjba vonulás előtt. A XXI. század gyors változásai, technikai fejlődések, a követelmények mind mind befolyásolják az 55 év felettiek elhelyezkedését.

39. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén

	Regisztrált munkanélküliek száma	55 év feletti regisztrált munkanélküliek száma		Tartós munkanélküliek száma	55 év feletti tartós munkanélküliek száma	
	fő	fő	%	fő	fő	%
2008	96	14	14,6	25	n.a.	
2009	123	12	9,8	46	n.a.	
2010	85	13	15,3	42	n.a.	
2011	101	14	13,9	36	n.a.	
2012	87	10	11,5	20	n.a.	

Forrás: Helyi adatgyűjtés, TeIR

A regisztrált munkanélküliek száma évről-évre növekszik, majd csökken, majd ismét növekszik. Az 55 év feletti munkanélküliek száma 9-15 % között mozog 2008-2012 között. A tartós munkanélküliek száma 2009-ben megemelkedett, majd folyamatos csökkenést mutat egészen 2012-ig. Ha a tartós munkanélküliek és az 55 év feletti munkanélküliek számát megnézzük, akkor az 55 év felettiak száma magasnak mondható.

6.3. A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

a) Az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A helyi közszolgáltatások terén az idősekkel való foglalkozás magas színvonalú. Az egészségügyi, szociális, közművelődési és egyéb szolgáltatások egy része a település minden állampolgára részére biztosított, egy része kor alapján az időskorúak részére szerveződik.

Időskorúak támogatása:

- ✓ Az időskorúak járadéka a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorú személyek részére nyújtott támogatás. Litér településen 1 fő részesül ilyen támogatásban egészen 2011-ig.
- ✓ Az önkormányzat a települési szilárd hulladék közszolgáltatási díj megfizetésének támogatásában részesíti a 70 év feletti házaspárokat.
- ✓ A 70 év feletti egyedül élők ingyenesen vehetik igénybe a szolgáltatást.
- ✓ Szépkorúak köszöntése
- ✓ Nappali ellátás, Idősek Klubja: 33 fő vesz részt a foglalkozásokon, programokon.

40. számú táblázat – Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma nemek szerint

	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő férfiak száma	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő nők száma	összes nyugdíjas
2008	230	303	533
2009	228	293	521
2010	225	284	509
2011	220	303	523
2012	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Litéren a nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban a nők részesülnek nagyobb arányban. Ez az eltérő nyugdíj korhatárnak is köszönhető.

41. számú táblázat - 64 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

	64 év feletti lakosság száma	nappali ellátásban részesülő időskorúak száma	
	fő	fő	%
2008	259	32	12,4
2009	257	32	12,5
2010	250	33	13,2
2011	256	33	12,9
2012	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A nappali ellátás szociális alapszolgáltatás, amely lehetőséget biztosít a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére a hajléktalan személyek és a saját otthonukban élő személyek részére. (18. életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részében képes személyek, 18. életévüket betöltött, fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igénylő pszichiátriai betegek, illetve szenvedélybetegek, 3.

életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes vagy önellátásra nem képes, de felügyeletre szoruló fogyatékos, illetve autista személyek.)

42. számú táblázat - Időskorúak járadékában részesülők száma

	időskorúak járadékában részesülők száma
2008	1
2009	1
2010	1
2011	1
2012	0

Forrás: helyi önkormányzat

b) Kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Litéren aktívan működik az Idősek Klubja. Számos programot szerveznek számukra, jelenleg 33 fő vesz részt a programokon.

6.4. Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

A Litéri Idősek Klubja kulturális, foglalkozási és szórakozási lehetőségekkel várja azokat a nyugdíjasokat, akik szabadidejüket kellemesen és hasznosan szeretnék eltölteni más nyugdíjasok társaságában. Sokszínű tevékenység végzésére nyílik lehetőség, például filmnézésre, kézimunkázásra, kézműves foglalkozásra, fürdőzésre, szellemi és játékos vetélkedőkre, különböző témájú előadások, vetítések megtekintésére. Emellett a klub tagjai különböző programokon vehetnek részt. Szerveznek bogyócsuszát, főzőcskét, közösen megünneplik a klubtagok születésnapját, színházi előadásokat-, múzeumokat látogatnak, kirándulásokat és túrákat szerveznek, részt vesznek hagyományőrző fesztiválokon. A Klub jó kapcsolatokat ápol a kistérség idősek klubjaival. Szívesen töltenek egy-egy vidám délelőttöt egymás társaságában. Mindezek mellett igény szerint, segítenek hivatalos ügyek intézésében, valamint alapvető egészségügyi ellátásra (vérnyomásmérés, vércukormérés), életvitelre vonatkozó tanácsadásra, életvezetés segítésére, mentális segítségnyújtásra. A különböző programokon való részvétel tetszőleges, mindenki szabadon dönti el, melyeken vesz részt. A klub szolgáltatásai ingyenesek.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A daganatok, keringési zavarok, szív- és érrendszeri megbetegedések, ízületi problémák mellett pszichés problémák leggyakrabban előforduló betegségek.	Rendszeres mozgást biztosító szolgáltatások bővítése. Szűrővizsgálatok biztosítása. Prevenációs szemlélet erősítése, az egészségtudatos magatartás fejlesztése
Gyakran válnak áldozattá.	Idősek személyes környezetének, otthonának védelmét szolgáló intézkedések bővítése.
Nemzedékek közötti kapcsolat nehézsége.	Generációs programok szervezése.

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

7.1. A településen fogyatékkal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

a) Fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága

Fogyatékos személy, aki érzékszervi – így különösen látás, hallásszervi, mozgásszervi, értelmi képességeit jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során.

Az akadálymentesítés:

Közhasznúak azok az épületek, melyek használata senki számára sem korlátozott. Ide tartozik a polgármesteri hivatal, az általános iskola, óvoda, egészség-, szociális-, kulturális, művelődés, sport célú építmények is. A mozgásukban akadályozottak, az idősek, a nők és gyermekek a fizikai akadálymentességet igénylik, a többi fogyatékos csoport számára az infokommunikációs akadálymentesség a jogos igény. Ilyenek a kontrasztos színekkel készült táblák, tapintható információk, hallható segítség, jelnyelvi segítség, a belső környezetben való tájékozódást elősegítő piktogramok, feliratok.

Az orvosi rendelő, iskola, óvoda felújítása európai uniós szabályoknak megfelelően történt, megfelelve az akadálymentesítés során elvárt követelményeknek.

A fogyatékkal élők foglalkoztatását befolyásolja a fizikai akadályozottság. Az akadálymentesítési javaslatban célszerű a fogyatékos jellege és a fogyatékos személyek száma alapján rangsorolni, hogy az akadálymentesítés lépései milyen sorrendben és ütemezéssel kövessék egymást. A rámpa és a kijelölt parkoló nemcsak mozgássérült személyek, hanem más csoportok részére is hasznosak (nők, kisgyermekesek, idősek), az információs táblák, a vizuális információk megerősítése akusztikus információkkal. Fontos a célpályázatok felkutatása és az akadálymentesítés komplex, rövid- közép- és hosszú távú terveinek elkészítése.

A fogyatékkal élő emberek és családjaik a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják. Feladatunk olyan környezet teremtése, működtetése, hogy egyenlő esélyekkel érvényesülhessenek a mindennapi életünk során a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is.

b) Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A fogyatékkal élőkre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre értékelhető statisztikai adatok, amelyek alapján pontos képet lehetne alkotni a fogyatékkal élők lakhatási, egészségügyi, foglalkoztatási helyzetéről.

Tapasztalataink szerint elhelyezkedésük során számos akadállyal kell megküzdeni. A munkáltató előítélete mellett a közlekedés eszközök használata is nehezíti helyzetüket.

A fogyatékos személyek elszigeteltek a társadalomban, így családjaik is jobban elkülönülnek a környezetüktől, ami értelmi fogyatékoság esetén még jelentősebb.

7.2. Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeli ellátása, kedvezményei

A szegénységben vagy szegénység kockázatával élő gyermekek sajátos csoportját alkotják a fogyatékos gyermekek. A fogyatékos gyermeket nevelő családok helyzete az átlagosnál sokkal nehezebb, különösen a halmozottan fogyatékos gyermeket nevelő családok esetében figyelhető meg.

43. számú táblázat - Megváltozott munkaképességű és egészségkárosodott személyek szociális ellátásaiban részesülők száma

	megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma	egészségkárosodott személyek szociális ellátásaiban részesülők száma
2008	11	10
2009	12	7
2010	8	8
2011	n. a.	4
2012	n. a.	3

Forrás: TeIR, helyi önkormányzat

Az átmeneti elhelyezésre, gondozóházban történő elhelyezésre a településen nincs lehetőség.
Az önkormányzat közlekedési kedvezményben részesíti a súlyosan mozgáskorlátozott személyeket.

44. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma

Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma			
	önkormányzati fenntartású intézményben	egyházi fenntartású intézményben	civil fenntartású intézményben
2008	3	n.a.	n.a.
2009	3	n.a.	n.a.
2010	3	n.a.	n.a.
2011	3	n.a.	n.a.
2012	3	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar; a központi adatokat célszerű bontani a helyi adatszolgáltatók segítségével.

A személyes szociális gondoskodási ellátások közül nappali ellátás keretében biztosítanak ellátást a rászorulóknak részére, segít az önálló életvitelben és a társadalmi szerepek gyakorlásában.

7.3. A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

a) Települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

Az alábbi táblázat jól szemlélteti, hogy az oktatási intézmények, egészségügyi intézmények, kulturális intézmények esetében milyen színvonalú az akadálymentesítettség.

Az általános iskola, óvoda és bölcsőde, orvosi rendelő felújítása során fontos szempont volt az akadálymentesítés megoldása is. Mindegyik intézmény épületének felújítása pályázati támogatás keretében történhetett meg.

45. sz. táblázat - Akadálymentesítés a településen

		Igen/nem								
		Lift	Vak-vezető sáv	Mozgáskorlátozottak részére mosdó	Rámpa	Hangos tájékoztatás	Indukciós hurok	Tapintható információ	Jelnyelvi segítség	Egyéb
oktatási intézmények	alapfok	Nem	Igen	Igen	Igen	Nem	Igen	Igen	Nem	Nem
	középfok Nem releváns.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	felsőfok Nem releváns.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Egészségügyi intézmények	fekvőbeteg ellátás Nem releváns.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	járóbeteg szakellátás Nem releváns.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	alapellátás	Nem	Igen	Igen	Nem	Nem	Igen	Igen	Igen	Nem
kulturális, művelődési intézmények		Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem
önkormányzati, közigazgatási intézmény		Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem

igazságszolgáltatási, rendőrség, ügyészség Nem releváns.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
szociális ellátást nyújtó intézmények	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem

Forrás: helyi adatgyűjtés, személyes tapasztalat

c) *Közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége*

46. táblázat - Fizikai és infokommunikációs akadálymentesítettség a közlekedésben

	Igen/nem								
	Lift	Vak-vezető sáv	Mozgáskorlátozottak részére mosdó	Rámpa	Hangos tájékoztatás	Indukciós hurok	Tapintható információ	Jelnyelvi segítség	Egyéb
Közterület (utca/járda, park, tér)	Nem	Nem	Igen	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Igen (parkoló)
Helyi és távolsági tömegközlekedés	Nem	Nem	Nem	Igen	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem
Buszpályaudvar, buszvárók	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem
Vasútállomás Nem releváns.	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Forrás: helyi önkormányzat, személyes tapasztalat

2009-ben került átadásra a Litéri Közpark, új vizesblokk kialakítása a mozgáskorlátozottak részére is, több mint 120 fa és 1000 cserje, közvilágítás és kiépített sétautak, padok, kulturált környezet, melyet a Norvég-alapból sikerült megvalósítani. A buszmegállók felújítása is pályázati támogatásból valósult meg, mely kerekesszékekkel könnyen megközelíthetőek. A buszok nagyobb része már rámpával felszerelt, ezzel is segítve a mozgáskorlátozottak közlekedését.

7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
hiányzó vagy nem megfelelő akadálymentesítettség	Az akadálymentesítés helyi tervezése, pénzforrások felkutatása, megfelelő szakértők, tanácsadók bevonása a tervezésbe. Ilyen tartalmú forrásokra figyelemfelhívás.
kevés információ a fogyatékkal élőkről	kapcsolatfelvétel az érdekvédelmi szervezetekkel
Az egészségügyi prevenciós szolgáltatásokat, a szűrővizsgálatokat a mozgásukban erősen korlátozott személyek kevésbé veszik igénybe. Szükséges a támogatásuk a szűrőprogramokra történő eljutásuk (eljuttatásuk) terén.	Segíteni, hogy a fogyatékkal élők is minél nagyobb számban részt vegyenek az egészségügyi szűrővizsgálatokon.

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

Litén a civil szervezetek aktív tevékenységet folytatnak. A helyi lakosság nagy számban vesz részt a civil szervezetek programjain. Az Önkormányzat helyi rendeletben meghatározottak szerint pályázati úton támogatja a szervezeteket, azok rendezvényeit.

Jelentős civil szervezetek a településen:

Civil szervezetek:

- Litéri Zöldág Kulturális Egyesület (gyermek és ifjúsági néptáncsoport)
- ✓ Balatonfüzfő-Litér Turisztikai Egyesület
- ✓ Balatoni Kölyök Labdarúgó Club
- ✓ Nyugdíjas klub
- ✓ Falunkért Egyesület '99
- ✓ Litéri Táncosok Baráti Köre
- ✓ Magyar Vöröskereszt Litéri Alapszervezete
- ✓ Mozgássérültek Veszprém Megyei Egyesülete Balatonfüzfő és Körzetének Mozgássérültek Szervezete
- ✓ Solyi Szőlőhegyi Kertbarátok Egyesülete
- ✓ Top Gym SE
- ✓ Litéri Református Egyházközség
- ✓ Római Katolikus Jézus Szíve Plébánia
- ✓ Litéri Polgárőr Egyesület
- ✓ Litéri Sport Egyesület
- ✓ Litéri Református Templomért Alapítvány
- ✓ Csiszár Lovas Sportegyesület
- ✓ Litéri Általános Iskoláért Alapítvány
- ✓ Western Lövész Sportegyesület

Önszerveződő közösségek:

- ✓ Kézimunka Szakkör
- ✓ Nyugdíjas Klub
- ✓ Árpád Fejedelem Általános Iskola Szülői Munkaközössége
- ✓ Csivitelő Óvoda Szülői Munkaközössége
- ✓ Tűzoltó Nyugdíjas Klub Balatonfüzfő

Az önkormányzati döntések előkészítésébe bevonjuk a szervezeteket. A civil szervezetek függetlenségét elismerjük és tiszteletben tartjuk. Partneri viszonyt alakítottunk ki velük. Az együttműködésnek köszönhetően az önkormányzati rendezvényeken aktívan vesznek részt a szervezetek. Az egyházak részt vesznek pályázatainkon, a nagy felújításokat is anyagilag támogatjuk (világítás, külső homlokzat felújítás, bútorzat beszerzése stb.).

A település tagja a Kelet-Balaton Térség Önkormányzati Társulásának, így részese a társulás által elnyert pályázatoknak is. Ilyen pályázatok: Iskolai szociális-munka pályázat, színpad és színpadfedés beszerzése, közösségi busz üzemeltetése, kábítószerügyi egyeztető fórum, kulturális kerekasztal pályázat.

2013. július 1-től a Balatonalmádi Szociális Társulás tagja Litér, mely megállapodás célja, hogy a társult önkormányzatok képviselő-testületeinek összefogásával az Sztv. 62. §-ában foglalt étkeztetést, 63. §-ában foglalt házi segítségnyújtást, 64. §-ában foglalt családsegítést, a 65/F. §-ában foglalt nappali ellátást, valamint a Gyvt. 39–40. §-ában foglalt gyermekjóléti szolgáltatás feladatokat hatékonyan és célszerűen, közösen meg tudják valósítani.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

A helyzetelemzés előkészítésben részt vettek a településen dolgozó szociális, egészségügyi, gyermekjóléti, köznevelési, közművelődési szakemberek. Módszere az online kapcsolattartás az egyes esélyegyenlőségi

csoportokkal kapcsolatos problémák feltárására, majd program tervezet véleményezésére koncentrálódott. A tervezet az Önkormányzat honlapján, www.liter.hu közzétételre kerül, így állampolgárok is véleményt mondhattak. A honlapon az elfogadott dokumentum hozzáférhető lesz, amely alapján az esélyegyenlőségi folyamatokat, intézkedéseket megismerik és így biztosított lesz a megvalósítás folyamatos ellenőrzése.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összességére

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
<i>Romák és/vagy mélyszegénységben élők</i>	A tartós munkanélküliség következménye a szegénység. Nyilvántartott álláskereső száma ingadozó, férfiak száma magasabb.	Kapcsolatfelvétel a Munkaügyi Központtal Közfoglalkoztatás Egyéb helyi foglalkoztatási lehetőségek felkutatása.
	Sok a pályakezdő fiatal és nyugdíj előtt álló munkanélküli száma.	Kapcsolatfelvétel a Munkaügyi Központtal, képzési/átképzési lehetőségek biztosítása helyben
	Általános iskolai végzettséggel sem rendelkezők száma magas (nő)	oktatás szervezése, kapcsolatfelvétel a Munkaügyi Központtal
<i>Gyermekek</i>	általános iskolások száma csökken	A csökkenés vizsgálata, egyéb programok biztosítása (szakkör, játékos programok)
	bölcsődei, óvodai túljelentkezés	csoport bővítése
<i>Nők</i>	általános iskolai végzettséggel sem rendelkezők száma nagyobb a nők körében	igény feltérképezése a településen oktatás, képzés szervezése
	A GYES-ről való visszatérés a munkaerő piacra mérsékli a szegénység kialakulásának kockázatát.	Gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmények működtetése. Önkormányzat gazdasági helyzetének figyelembevételével az ellátásköltségeinek átvállalása.
	A magányérzet kialakulásával nemcsak az anya mentális állapota lehet rosszabb, hanem családi konfliktusokhoz, egészségügyi problémákhoz is vezethet.	Szabadidős programok szervezés, igény felmérés.
<i>Idősek</i>	A daganatok, keringési zavarok, szív- és érrendszeri megbetegedések, ízületi problémák mellett pszichés problémák leggyakrabban előforduló betegségek.	Rendszeres mozgást biztosító szolgáltatások bővítése. Szűrővizsgálatok biztosítása. Prevenációs szemlélet erősítése, az egészségtudatos magatartás fejlesztése
	Gyakran válnak áldozattá.	Idősek személyes környezetének, otthonának védelmét szolgáló intézkedések bővítése.
	Nemzedékek közötti kapcsolat nehézsége.	Generációs programok szervezése.
<i>Fogyatékkal élők</i>	Hiányzó, nem megfelelő akadálymentesítettség	Az akadálymentesítés helyi tervezése, pénzforrások felkutatása, megfelelő szakértők, tanácsadók bevonása a tervezésbe. Ilyen tartalmú forrásokra

		figyelemfelhívás.
	Kevés információ a fogyatékkal élőkéről	kapcsolatfelvétel az érdekvédelmi szervezetekkel
	Az egészségügyi prevenciók szolgáltatásokat, a szűrővizsgálatokat a mozgásukban erősen korlátozott személyek kevésbé veszik igénybe. Szükséges a támogatásuk a szűrőprogramokra történő eljutásuk(eljuttatásuk) terén.	Segíteni, hogy a fogyatékkal élők is minél nagyobb számban részt vegyenek az egészségügyi szűrővizsgálatokon

A beavatkozások megvalósítói

Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedésbe bevont partnerek
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	1.Kapcsolatfelvétel, képzési lehetőségek bővítése, közfoglalkoztatás	Munkaügyi Központ Veszprém Litér Község Önkormányzata
	2.Munkalehetőségek feltérképezése. Közfoglalkoztatás	Litér Község Önkormányzata Munkaügyi Központ Veszprém
	3.Oktatásszervezés	Munkaügyi Központ Veszprém
Gyermekek	1.Csökkenés vizsgálata, egyéb programok biztosítása.	Litér Község Önkormányzata Litéri Református Általános Iskola
	1. Csoport bővítése	Litér Község Önkormányzata Csivitelő Óvoda és Bölcsőde
Idősek	1.Szűrővizsgálatok, prevenció.	Litér Község Önkormányzata orvosi rendelő, szociális intézmény
	2. Idősek ellátásának bővítése, idősek védelme.	Idősek Klubja, szociális intézmény, Balatonalmádi Rendőrkapitányság
	3.Generációs programok szervezése.	Idősek Klubja, Nyugdíjas Klub Alkotmány Művelődési ház
Nők	1.Képzési (alapfokú, középfokú oktatás) programok körének szélesítése.	Munkaügyi Központ - Veszprém
	2. Napközbeni ellátás szervezése.	szociális intézmény Litér Község Önkormányzata
	3.Szabadidős programok szervezése anyukáknak.	szociális intézmény Litér Község Önkormányzata, Alkotmány Művelődési Ház
Fogyatékkal élők	1.Akadálymentesítés	Litér Község Önkormányzata helyi civil szervezetek
	2.Kapcsolatfelvétel az érdekvédelmi szervezetekkel.	Litér Község Önkormányzata szociális intézmény helyi civil szervezetek
	3. Az egészségügyi szűrővizsgálatokon való részvétel segítése.	civil szervezetek, szociális intézmény

Jövőképünk

Litér Község Önkormányzata legfontosabb célja a településen élő állampolgárok jólétének biztosítása, életminőségének folyamatos javítása, olyan támogatói környezet működtetésével, amely

- erősíti a közösséghez és a lakóhelyhez kötődést, a társadalmi szolidaritást,
- kiemelt figyelmet, ha kell pozitív diszkriminációt alkalmaz a veszélyeztetett célcsoportok számára,
- tudatos és partnerségen alapuló intézkedései hatására a hátrányos helyzetű csoportok felzárkózási esélyei, életminőségük és életük önálló irányításának lehetősége javul.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

3. melléklet a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelethez

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés és következtetés eiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége										
1.	Kapcsolatfelvétel, képzési lehetőségek bővítése, közfoglalkoztatás	Munkanélküliek száma magas	Munkanélküliség csökkenése	-	kapcsolatfelvétel a Munkaügyi Központtal	polgármester	1 év	munkanélküliek száma	kommunikációs költség, saját humán erőforrás	1-2 év
2.	Munkalehetőségek feltérképezése	sok a fiatal pályakezdő és nyugdíjas munkanélküli	munkanélküliség csökkenése	-	Kapcsolatfelvétel a Munkaügyi Központtal	polgármester	1 év	munkanélküliek száma, munkát találó emberek száma	kommunikációs költség (telefon, internet) saját humán erőforrás	1-2 év
3.	Oktatásszervezés	sok az általános iskolai végzettséggel sem rendelkező nők száma	alacsony iskolázottság csökkenése	Kistérségi Közoktatási Esélyegyenlőségi Terv	Kapcsolatfelvétel a Munkaügyi Központtal, oktatást szervező intézményekkel	polgármester	1 év	ált.iskolánál magasabb végzettséggel rendelkezők száma	kommunikációs költség, szervezés, részvételi díj, vizsgadíj	1-2 év
II. A gyermekek esélyegyenlősége										
1.	Létszámcsökkenés az általános iskolások	általános iskolások	A csökkenés okának	Kistérségi Közoktatási	Információkérés az	jegyő	1 év	gyermeklétszám változása,	kommunikációs költség,	1-2 év

	iskolában	létszáma évről-évre csökken	feltárása.	Esélyegyenlő ségi Terv	általános iskolától, a helyi lakosságtól			információs szolgáltatás minősége, kompetencia felmérések eredménye	meglévő erőforrások hatékonyabb kihasználása	
2.	Csoport bővítése	A férőhelyek száma kevesebb, mint amennyi gyermeket beíratnak az óvodában.	Férőhelyek bővítése	-	A csoportbővíté s lehetőségéne k felülvizsgálat a	jegyző	1 év	férőhelyek száma, beíratott gyermek száma	pénzügyi forrás (személyi, tárgyi feltételek az óvodában)	Pénzügyi forrás megléte mellett hosszú távú fenntarthatós ág
III. A nők esélyegyenlősége										
1.	Képzési programok kiszélesítése (alapfokú, középfokú oktatás)	általános iskolai végzettséggel sem rendelkező nők száma magas	alacsony iskolázottság csökkentése	Kistérségi Közülatási Esélyegyenlő ségi Terv	igény felmérés a foglalkozáso k, tanórák szervezéséhe z	jegyző	1 év	alacsony iskolázottak száma	pénzügyi forrás az oktatás megszervezés éhez	Pénzügyi forrás megléte mellett hosszú távú fenntarthatós ág
2.	Napközbeni ellátás szervezése a gyerekeknek.	A GYES-ről visszatérés nehézségei a munkavállalá s tekintetében.	szegénység, munkanélküli ség csökkentése a nők körében	-	Igényfelméré s a gyermek ellátását illetően.	jegyző	1 év	gyermek nevelő munkanélküli nők száma	pénzügyi források a napközbeni ellátásra (pl. állami normatíva)	Pénzügyi forrás megléte mellett hosszú távú fenntarthatós ág
3	Szabadidős programok szervezése anyukáknak.	Pszichés problémák megjelenése – munkából való kiesés, otthon egyedül eltöltött idő	Egészségügyi ellátások, pszichológiai foglalkozáso k csökkentése	-	programok szervezése az anyukáknak	jegyző	1 év	orvosi rendelő adatszolgáltat ása	programszerv ezéshez pénzügyi forrás biztosítása	Pénzügyi forrás megléte mellett hosszú távú fenntarthatós ág
IV. Az idősek esélyegyenlősége										

1.	Szűrővizsgálato k, prevenció	Általánosság ban elmondható, hogy a megbetegede sek között pszichés betegségek egyre gyakoribbak.	Megelőzés. Kezelés, szinten tartás.	-	prevenciós tájékoztatás, figyelemfelhí vás rendezvények en, helyi újságban, egészségnap	polgármester	1 év	orvosi rendelő, szociális intézmény statisztikája	saját humán erőforrás,	hagyományte remtő szándékkal hosszú távú fenntarthatós ág
2.	Idősek ellátásának bővítése. Idősek védelme.	Az idősek, egyedül élő idősek kiszolgáltatot tabb helyzetben vannak.	Megelőzés. Figyelemfelh ívás.	-	prevenciós tájékoztatás a rendőrkapitán yság közreműködé sével, szórólapok, cikk a helyi újságban	polgármester	1 év	Balatonalmád i Rendőrkapitá nyság statisztikája	saját humán erőforrás, kommunikáci ós költség, infrastruktúra	hagyományte remtő szándékkal hosszú távú fenntarthatós ág
3.	Generációs programok szervezése	A generációk közötti kapcsolat nehéz (életszemlélet , gondolkodás mód)	idősek társadalmi megbecsülése nek erősítése	-	programok szervezése idősek, fiataloknak egyenként	polgármester	1 év	résztvevők száma	saját humán erőforrás, kommunikáci ós költség, infrastruktúra	hagyományte remtő szándékkal évente
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége										
1.	Akadálymentes ítés	Az akadálymente sítés nem mindenhol megoldott.	Akadályment esítés.	-	műszaki feltételek vizsgálata, az intézmények felülvizsgálat akadálymente sítés szempontjábó l	polgármester	2 év	fizikai és infokommuni kációs eszközök megléte	pénzügyi forrás, saját humán erőforrás, infrastruktúra	megvalósítást követően hosszú távon fenntartható

2.	Információhiány a fogyatékkal élőkéről.	Kevés adat áll rendelkezésre a helyzetelemzés és készítéskor.	Információhoz jutás.	-	kapcsolatfelvétel az érdekvédelmi szervezetekkel	jegyző	1 év	Adatok a fogyatékkal élőkéről	saját humán erőforrás, kommunikációs költség	megvalósítást követően hosszú távon fenntartható
3.	A helyben megszervezett szűrővizsgálaton való részvétel segítése.	Általános probléma lehet a vizsgálatra való eljutás.	A vizsgálatok megtörténte.	-	orvosi rendelő, önkormányzat, szociális intézmény összehangolt szervezése	jegyző	1 év	statisztika a szűrővizsgálaton résztvevőkről	saját humán erőforrás, infrastruktúra	megvalósítást követően hosszú távon fenntartható

3. Megvalósítás

A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására a Humán Értékek Bizottsága ülésein kerül sor.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását Litér Község Önkormányzata és a Humán Értékek Bizottsága végzi és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében a Humán Értékek Bizottsága kibővített ülését hívjuk össze.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

Az éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester és a jegyző felel.:

- Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
- Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
- Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
- Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a Humán Értékek Bizottsága 30 napon belül jelentést kér a beavatkozási terület felelősétől, amelyben bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek. A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén az HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelősségre vonásáról.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. Litér község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitátást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

III. Ezt követően Litér község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és a 89/2013.(VI. 27.) LKt számú határozatával elfogadta.

Litér, 2013. június 27.